

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PENALE ȘI CRIMINOLOGIE APLICATĂ
CATEDRA ȘTIINȚE JURIDICE ȘI SECURITATE CRIMINOLOGICĂ

APROBAT

la ședința Catedrei

_____ 2014

Șef catedră,
V. Guțuleac, dr., prof. univ.

NOTE DE CURS

DREPT FINANCIAR ȘI FISCAL

Autor:

Irina Iacob,
dr., lector superior

Chișinău 2014

Tema 1. **Introducere in disciplina *Drept Financiar si Fiscal***

1. Notiunea si obiectul dreptului financiar si dreptului fiscal.

2. Izvoarele dreptului financiar.

3. Raporturile juridice de drept financiar.

1. Notiunea si obiectul dreptului financiar si dreptului fiscal.

Evolutia societatii umane a confirmat dictonul latin - ``ubi societas ibi ius`` (unde este societate este si drept).

Teoria dreptului cunoaste distinctia dintre doua mari diviziuni ale acestuia :drept public si drept privat.

Caracterul distinct si unitar , trasaturile specifice ale relatiilor sociale dintr-un anumit domeniu sau sector de activitate fac necesare si posibil ca ele sa fie reglementate de o categorie aparte de norme.

Astfel , relatiile sociale din domeniul finantelor publice sunt reglementate de normele dreptului financiar. Faptul ca scopul urmarit de dispozitiile legale care reglementeaza relatiile financiare este acela de a satisface nevoile statului, in primul rind, si nu ale particularilor, face ca dreptul financiar sa fie incadrat in diviziunea dreptului public.

Dreptul financiar poate fi definit ca ansamblul unitar de norme juridice care reglementeaza relatiile financiare , ca relatii sociale , in forma economica, de formare, administrare, intrebuintare si control al resurselor financiare publice, apartinand statului, colectivitatilor locale si institutiilor publice ale acestora.

Reglementarea juridica avind drept obiect relatiile financiare a fost denumita in literatura de specialitate in mai multe modalitati. Astfel, prof. I.Gliga, utilizeaza doua denumiri : dreptul finantelor publice si drept financiar public, aratind ca prima formula concorda cu titlul Legii finantelor publice, iar cea de-a doua exprima faptul ca este vorba de ansamblul normelor juridice privind nu orice acte sau operatiuni financiare, ci numai acele de domeniul finantelor publice. In acest sens, este decisiv atributul ``public`` cuprins in intitularea ``dreptului financiar public``.

Prof. D.D. Saguna foloseste denumire de ``drept financiar si fiscal``, iar prof. I. Condor pe aceea de ``drept fiscal si financiar``.

Dreptul financiar, ca ramura a sistemului dreptului, grupeaza toate normele juridice care reglementeaza relatiile financiare si are, la randul sau, mai multe subramuri.

Astfel, normele juridice care privesc bugetul public si procedura elaborarii, adoptarii, executarii si incheierii executarii bugetului pot fi grupate in subramura dreptului bugetar.

De asemenea, dreptul fiscal reprezintă o subramură a dreptului financiar care înmanunchează normele juridice privind impozitele, taxele și celelalte venituri ale bugetului public, precum și cele referitoare la procedura fiscală.

Dreptul financiar, spre deosebire de cel fiscal, nu se limitează numai la normele juridice referitoare la impozite, taxe, contribuții, ci cuprinde și normele în conformitate cu care statul își asigură sub orice formă resursele financiare.

2. Izvoarele dreptului financiar.

În științele juridice, conceptul de izvor al dreptului – numit și izvor formal – desemnează formele de exprimare a normelor juridice – acte normative.

Izvoarele formale ale dreptului financiar sunt acte juridice normative, având forța juridică diferită în funcție de tipul actului și autoritatea emitentă.

Asfel, Constituția reprezintă Legea fundamentală în toate sistemele de drept din statele moderne. Acest izvor prin excelență al dreptului determină, prin normele sale, structura statului, forma de guvernământ, componenta autorităților publice esențiale ale statului, drepturile și obligațiile cetățenilor.

Constituția Moldovei din 29.07.1994, extras:

T i t l u l I V
ECONOMIA NAȚIONALĂ ȘI
FINANȚELE PUBLICE
Articolul 126
Economia

(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;

d) stimularea cercetărilor științifice;

e) exploatarea rațională a pământului și a celorlalte resurse naturale, în concordanță cu interesele naționale;

f) refacerea și protecția mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic;

- g) sporirea numărului de locuri de muncă, crearea condițiilor pentru creșterea calității vieții;
- h) inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine.

Articolul 130

Sistemul financiar-creditar

- (1) Formarea, administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sînt reglementate prin lege.
- (2) Moneda națională a Republicii Moldova este leul moldovenesc.
- (3) Dreptul exclusiv la emisia monetară aparține Băncii Naționale a Republicii Moldova. Emisia se efectuează conform deciziei Parlamentului.

Articolul 131

Bugetul public național

- (1) Bugetul public național cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele raioanelor, orașelor și satelor.
- (2) Guvernul elaborează anual proiectul bugetului de stat și bugetului asigurărilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobării Parlamentului. În caz de formare a fondului extrabugetar, el se prezintă spre aprobare Parlamentului.
- (3) Dacă bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat nu au fost adoptate prin lege cu cel puțin trei zile înainte de expirarea exercițiului bugetar, se aplică în continuare bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat ale anului precedent, pînă la adoptarea noilor bugete.
- (4) Orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sînt acceptate de Guvern.
[Art.131 al.(4) introdus prin LP1115-XIV din 05.07.00, MO88-90/28.07.00 art.661; al.(4)-(5) devin al.(5)-(6)]
- (5) Bugetele raioanelor, orașelor și satelor se elaborează, se aprobă și se execută în condițiile legii.
- (6) Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.

Articolul 132

Sistemul fiscal

- (1) Impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele

reprezentative respective.

(2) Orice alte prestări sînt interzise.

Articolul 133

Curtea de Conturi

(1) Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare publice.

(2) Curtea de Conturi este alcătuită din 7 membri.

(3) Președintele Curții de Conturi este numit de Parlament, la propunerea Președintelui acesteia, pentru un termen de 5 ani. Membrii Curții sînt numiți de Parlament, la propunerea Președintelui acesteia.

(4) Curtea de Conturi prezintă anual Parlamentului un raport asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice.

(5) Alte atribuții, precum și modul de organizare și funcționare a Curții de Conturi, se stabilesc prin lege organică.

Dispozițiile Constituției sunt dezvoltate prin sistemul legilor și actelor normative ale statului.

Legea, care cuprinde norme generale, este unul dintre principalele izvoare formale ale dreptului financiar, prin faptul că ea determină obligațiile bugetare ale cetățenilor și autorizează titularii bugetului să efectueze cheltuieli publice. Principiul legalității impune ca activitățile financiare să se întemeieze pe dispozițiile legii, impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului public putînd fi stabilite numai prin lege. În sistemul nostru de drept precedentul judiciar nu este recunoscut ca izvoare de drept. Desigur, acestea au un rol însemnat în interpretarea normelor juridice, care ține de aplicarea dreptului.

Codul Fiscal

Codul Fiscal reglementează principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, statutul juridic al contribuabililor, al organelor fiscale și al altor participanți la relațiile reglementate de legislația fiscală, principiile de determinare a obiectului impunerii, răspunderea pentru încălcarea legislației fiscale, precum și modul de contestare a acțiunilor organelor fiscale.

Codul fiscal este modificat și completat anual, în corespundere cu progresele în mediul de afaceri, diversificarea relațiilor și formelor de cooperare, perfecționarea mecanismelor de management și a proceselor tehnologice, dezvoltarea tehnologiilor informaționale.

Titlul I Dispoziții generale

Titlul II Impozitul pe venit

Titlul III Taxa pe valoarea adăugată

Titlul IV Accizele

Titlul V Administrarea fiscală

Titlul VI Impozitul pe bunurile imobiliare

Titlul VII Taxele locale

Titlul VIII Taxele pentru resursele naturale

Titlul IX Taxele rutiere

Articolul 1. Relațiile reglementate de prezentul cod

(1) Prin prezentul cod se stabilesc principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, statutul juridic al contribuabililor, al organelor fiscale și al altor participanți la relațiile reglementate de legislația fiscală, principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenței veniturilor și cheltuielilor deduse, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale, precum și modul de contestare a acțiunilor organelor fiscale și ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora.

(2) Prezentul cod reglementează relațiile ce țin de executarea obligațiilor fiscale în ce privește impozitele și taxele generale de stat, stabilind, de asemenea, principiile generale de determinare și percepere a impozitelor și taxelor locale.

Articolul 2. Sistemul fiscal al Republicii Moldova

Sistemul fiscal al Republicii Moldova reprezintă totalitatea impozitelor și taxelor, a principiilor, formelor și metodelor de stabilire, modificare și anulare a acestora, prevăzute de prezentul cod, precum și totalitatea măsurilor ce asigură achitarea lor.

Articolul 3. Legislația fiscală

(1) Legislația fiscală se compune din prezentul cod și din alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

(2) Actele normative adoptate de către Guvern, Ministerul Finanțelor, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și Serviciul Vamal de pe lângă Ministerul Finanțelor, de alte autorități de specialitate ale administrației publice centrale, precum și de către autoritățile administrației publice locale, în temeiul și pentru executarea prezentului cod, nu trebuie să contravină prevederilor lui sau să depășească limitele acestuia.

(3) în cazul apariției unor discrepanțe între actele normative indicate la alin.(2) și prevederile prezentului cod, se aplică prevederile codului.

(4) Impozitarea se efectuează în baza prezentului cod și a altor acte normative adoptate în conformitate cu acesta, publicate în mod oficial, și care sînt în vigoare pe perioada stabilită pentru achitarea impozitelor și taxelor.

(4¹) Procedura fiscală se aplică în timpul și la locul aplicării, dacă legea nu prevede altfel.

(5) Interpretarea (explicarea) prevederilor prezentului cod și a altor acte normative adoptate în conformitate cu acesta este de competența autorității care le-a adoptat dacă actul respectiv nu prevede altfel. Orice interpretare (explicare) urmează a fi publicată în mod oficial.

[Art.3 modificat prin **Legea nr.178 din 11.07.2012**, în vigoare 14.09.2012]

LEGE Nr. 847

din 24.05.1996

privind sistemul bugetar si procesul bugetar*

LEGE Nr. 489

din 08.07.1999

privind sistemul public de asigurări sociale

Legea Bugetului de Stat 2013

Legea Bugetului Asigurarilor sociale de stat 2013

Un stat de drept de consolideaza, este apreciat si respectat, in buna masura si in functie de justetea, claritatea si fermitatea legilor sale, precum si de durabilitatea lor.

3. Raporturile juridice de drept financiar.

Ne vom opri, in continuare, asupra particularitatilor pe care le prezinta raporturile juridice de drept financiar. Actele juridice de drept financiar saunt facute in scopul formarii, administrarii, intrebuintarii si controlului resurselor financiare ale statului, colectivitatilor locale sau institutiilor publice al acestora.

Cu privire la subiectele raportului juridic de drept financiar se retine faptul ca in mod necesar subiectiv trebuie sa fie o persoana purtatoare a autoritatii publice – statul, o colectivitate locala, o institutie publica aflata in subordonarea acestora.

Identificam in aceasta categorie :Ministerul Finantelor, cu structurile sale, diverse institutii publice, Curtea de Conturi, inspectorate

Subiectul pasiv al raportului juridic de drept financiar poate fi orice persoana juridica sau fizica, - contribuabilul cruia norma juridica ii stabileste obligatiile sau drepturile pe linia finantelor publice.

Este de subliniat faptul ca pozitia partilor in raportul juridic de drept financiar este aceea de inegalitate, subiectul activ putind pretinde subiectului pasiv prestatii sau abtinerile legale.

Suntem in fata aplicarii regimului juridic de drept public, care presupune o pozitie juridica inegala a partilor in raportul juridic , opusa egalitatii prevazute de regimul de drept privat.

Astfel , subiectul activ are dreptul de a actiona pentru executarea bugetului public, de a actiona pentru stabilirea si incasarea, administrarea, utilizarea si controlul resurselor financiare publice. Subiectul pasiv are obligatia de achitare a sarcinilor bugetare , de folosire, potrivit destinatiilor legale a sumelor alocate din bugetul public, precum si dreptul de a contesta modul de impunere, de executare silita, sanctiunile aplicate etc.

Distingem: actiuni privind stabilirea si incasarea veniturilor bugetare, actiuni privind administrarea si repartizarea resurselor financiare, actiuni de control financiar etc.

Tema 2. Dreptul Financiar si Fiscal – ramura a sistemului dreptului. Teoria generală a bugetului de stat. Sistemul financiar

1. Locul dreptului financiar in sistemul dreptului.

2. Stiinta dreptului financiar.Istoricul bugetului.

3. Notiune de buget public.

4. Nevoia publica si privata – relatia cu bugetul.

5. Sistemul financiar al unei tari

1. Locul dreptului financiar in sistemul dreptului.

Recunoscind existenta celor doua mari diviziuni ale dreptului, ramura dreptului financiar face parte din dreptul public, intrucit, la fel ca celelalte ramuri de drept public cuprinde norme juridice instituite in scopul satisfacerii unor interese generale publice

2. Stiinta dreptului financiar.Istoricul bugetului.

Notiunea dreptului financiar are doua sensuri. Astfel intr-un prim sens, prin dreptul financiar intelegem un ansamblu de norme juridice, care alcatuiesc o ramura distincta de drept. Dupa cum se poate observa, intre cele doua sensuri ale notiunii exista o stinsa legatura , normele dreptului financiar fiind obiect de cercetare pentru disciplina stiintifica a dreptului financiar.

3. Notiune de buget public.

Bugetul apare odata cu statul din necesitatea de a reflecta nevoile publice sub forma cheltuielilor publice si sursele de venit sub forma veniturilor publice.

Expresia “buget” provine de la cuvântul “bouge”, de origine franceza, care are semnificatia unei pungi de piele în care se tin bani. În Anglia s-a folosit pentru prima data aceasta notiune odata cu venirea normanzilor. Cancelarul tezaurului obisnuia sa deschida în fata Camerei Comunelor o mapa de piele în care erau cuprinse veniturile si cheltuielile de natura publica pentru o perioada de timp. Acest moment coincidea cu deschiderea anului bugetar.

Definitia franceza legala din 1921: “Bugetul este actul prin care sunt prevazute si autorizate veniturile si cheltuielile anuale ale statului si diverselor servicii publice”. Din definitie rezulta ca bugetul ar fi un act ce cuprinde venituri si cheltuieli “autorizate”, ceea ce implica interventia unor organe ce au competenta în acest sens.

In prezent procesul bugetar se reglementeaza prin LEGE Nr. 847 din 24.05.1996 privind sistemul bugetar si procesul bugetar*

Importanta bugetului

Bugetul este important din punct de vedere economic pentru ca reflecta situatia economica a unui stat. Cu cât economia unui stat este mai puternica, cu atât sursele de venit bugetar sunt mai mari si obiectivele publice de realizat pot fi mai multe si mai importante. Din acest punct de vedere, un buget deficitar nu trebuie sa exprime neaparat lipsa de dezvoltare economica a unui stat. Daca deficitul decurge din faptul ca se realizeaza obiective deosebite în mai multe domenii ale vietii publice, el nu exprima carente economice.

4. Nevoia publica si privata – relatia cu bugetul.

Din punctul de vedere al dreptului finantelor publice, sunt importante doua concepte: nevoia publica si nevoia privata.

Prin nevoie publica se înțelege acea cerinta care se satisface prin intermediul si efortul colectivitatilor umane grupate sau privite în general, în conditii optime si oportune.

Nevoia privata este o cerinta care se satisface prin efortul individului sau a unor colectivitati de factura privata în conditii de eficienta. Statul, prin institutiile, organele si organismele sale, se raporteaza la nevoia publica prin intermediul banului public.

5. Sistemul financiar al unei tari.

În economia de piață, statutul influențează procesele economice prin intermediul sectorului public, ce diferă ca mărime și structură de la o țară la alta și de la o perioadă la alta. Conceptul de sistem financiar are un conținut foarte complex, putând fi interpretat sub mai multe aspecte.

I. Prin prizma relațiilor economice, sistemul financiar se prezintă ca un ansamblu de relații financiare ce se manifestă în procesul complex de constituire, distribuire și utilizare a fondurilor bănești, și este format din sistemul financiar public si sistemul financiar privat.

Sistemul financiar public cuprinde:

- a) bugetul de stat;
- b) bugetul asigurărilor sociale de stat;
- c) bugetele unităților administrativ-teritoriale;
- d) fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

Sistemul financiar privat cuprinde:

- a) Creditul bancar;
- b) Finanțele întreprinderilor

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Articolul 1,2,3,6 Codul Fiscal al RM.
2. Titlul IV Constitutia RM
3. Articolul 2-5;7-11, LEGE Nr. 847 din 24.05.1996 privind sistemul bugetar si procesul bugetar
4. Locul dreptului financiar in sistemul dreptului.
5. Stiinta dreptului financiar.Istoricul bugetului.

6. Notiune de buget public. Importanta bugetului
7. Nevoia publica si privata – relatia cu bugetul.
8. Sistemul financiar al unei tari.

Tema 3. Procesul bugetului de stat

- 1. Principiile procedurii bugetare.**
- 2. Etapele procedurii bugetare privind bugetul de stat. Calendarul bugetar.**
- 3. Structura bugetelor publice.**

(Legea Nr. 847 din 24.05.1996 **privind sistemul bugetar si procesul bugetar**)

1. Principiile procedurii bugetare

PRINCIPII BUGETARE (Articolul 13)

Principiul anualității

Principiul unității monetare

Principiul universalității

Principiul unității

Principiul specializării

Principiul transparenței

2. Etapele procedurii bugetare privind bugetul de stat. Calendarul bugetar

Procedura bugetara presupune activitatile ce se desfasoara în timp prin parcurgerea unor etape care contribuie la finalizarea bugetului, în conditiile prevazute de lege.

Etapele procedurii bugetare privind bugetul de stat sunt:

1. Elaborarea proiectului bugetului de stat.
2. Aprobarea si adoptarea bugetului de stat.
3. Executia bugetului de stat (realizarea veniturilor si

efectuarea cheltuielilor).

4. Încheierea exercitiului bugetar.

ELABORAREA BUGETULUI DE STAT (Articolele 14-25)

EXAMINAREA ȘI ADOPTAREA LEGII BUGETARE

ANUALE DE CĂTRE PARLAMENT (Articolele 26- 31)

3. Structura bugetelor publice.

Articolul 7-11, LEGE Nr. 847 din 24.05.1996 privind sistemul bugetar si procesul bugetar (analizat si in tema 2)

Bugetele publice sunt constituite din doua elemente: veniturile bugetare si cheltuielile bugetare. Relatia dintre veniturile bugetare si cheltuielile bugetare poate fi diferita, în functie de factorii care o influenteaza. Dezvoltarea economica si sociala a unei societati, contextul international, conjunctura sa politica etc. își pun amprenta asupra existentei unor venituri bugetare mai mult sau mai puțin consistente.

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Articolul 39 (*Legea* Nr. 847 din 24.05.1996 **privind sistemul bugetar si procesul bugetar**)
2. Procesul bugetar in alte state, tema pentru referat. (Rusia, Romania, Franta SUA, Spania)
3. Principiile procedurii bugetare.
4. Etapele procedurii bugetare privind bugetul de stat.
5. Calendarul bugetar.
6. Elaborarea proiectului bugetului de stat.
7. Aprobarea si adoptarea bugetului de stat
8. Structura bugetelor publice

Tema 4. Cheltuielile si veniturile bugetului de stat

1. **Notiunea de venit bugetar.**
2. **Clasificarea veniturilor bugetare.**
3. **Notiunea de cheltuiala bugetara.**
4. **Conceptia Uniunii Europene privind cheltuielile publice.**
5. **Clasificarea cheltuielilor bugetare**

1. Notiunea de venit bugetar

Legea Nr. 847 din 24.05.1996 privind sistemul bugetar si procesul bugetar

Articolul 8. Veniturile bugetare

(1) Veniturile bugetare se constituie din impozite, taxe, granturi și alte încasări.

(2) Veniturile bugetare nu includ împrumuturile de stat și încasările mijloacelor din vânzarea și privatizarea bunurilor proprietate publică.

LEGE Nr. 249 din 02.11.2012 **bugetului de stat pe anul 2013**

Art. 1. – (1) Bugetul de stat pe anul 2013 se aprobă la venituri în sumă de 22 816 643,5 mii de lei și la cheltuieli în sumă de 24 110 290,5 mii de lei, cu un deficit în sumă de 1 293 647,0 mii de lei.

2. Clasificarea veniturilor bugetare. Conform bugetului de stat 2013

	Codul		Suma, millei	
	capi- tolului/ grupe princi- pale	para- gra- fului/ gru- pei		
VENITURI, TOTAL			22816643,5	
Veniturifiscale	110		18215621	80%
Impozitepevenit	111		805221	4%
<i>Taxa pe valoarea adăugată, total</i>	<i>115</i>		12373900	54%
<i>Accizele, total</i>	<i>115</i>		3206000	14%
<i>Încasările în fondul rutier din taxe, total</i>	<i>115</i>		235700	1%
Taxa de licențăpentruanumitegenuri de activitate	115	55	150000	1%
Taxa pentruefectuareaexpertizeiecologice	115	63	800	0%
Impoziteasupra comerțului exterior și asupra operațiunilor externe	116		1444000	6%
Încasărinefiscale, venit activit întreprinzator, amenzi anctiuni	120		713700	3% 20%

Mijloacespeciale ale instituțiilor publice	151		660380,5	3%
Veniturile fondurilor speciale	161		324149,4	1%
Transferuri	300		278912	1%
Granturi interne si externe	400		2623880,6	11%

3. Notiunea de cheltuiala bugetara.

Cheltuiala publica, care este generata de nevoia publica, reprezinta fondurile necesare alocate anumitor subiecti ce beneficiaza de ele prin efectul legii, în anumite conditii, cu respectarea unor formalitati si a limitelor aprobate în acest scop.

4. Conceptia Uniunii Europene privind cheltuielile publice.

1. În U.E. cheltuielile publice cresc în principiu, motiv pentru care se impune reducerea cheltuielilor de natura administrativa prin rationalizarea serviciilor publice si a altor actiuni de acest gen;

2. diminuarea pe cât posibil a cheltuielilor publice care nu sunt oportune si stabilirea, dupa principii optime a unor criterii, fiind recomandata flexibilitatea cheltuielilor care vizeaza de obicei investitiile publice;

3. politica cheltuielilor publice trebuie însoțita de politica resurselor financiare publice, de maniera în care prin impozite si taxe sa nu fie afectate economiile populatiei si nici puterea de reinvestire a agentilor economici;

4. se recomanda, în politica fiscala europeana, împrumutul public pe termen lung.

5. Clasificarea cheltuielilor bugetare

Conform legii bugetului 2013

CHELTUIELI, TOTAL			24110290,5	100%
Serviciile de stat cu destinație generală (parlament, Guvern, Statistica)	1		1284787	5%
Activitatea externă (colab internat misiuni diplomatice)	2		270544	1%
Apărarea națională	3		312902	1%
Justiția si mentinerea ordinii publice si securitate nationala	4 si 5		2489361	10%
Învățămîntul	6		1955470	8%

Știința și inovarea	7		337245	1%
Cultura, arta, sportul și activitățile pentru tineret	8		356539	1%
Ocrotirea sănătății	9		2901318	12%
Asigurarea și asistența socială	10		4431113	18%
Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor	11		1498173	6%
Protecția mediului și hidrometeorologia	12		395803	2%
Industria și construcțiile	13		34731	0%
Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica	14		2202994	9%
Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	15		173362	1%
Complexul pentru combustibil și energie	16		419022	2%
Serviciul datoriei de stat	17		669567	3%
Completarea rezervei de stat	18		44796	0%
Alte servicii legate de activitatea economică	19		227396	1%
Activitățile și serviciile neatribuite la alte grupe principale	20		4191455	17%
Creditarea netă	23		-86289	0%

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Notiunea de venit bugetar.
2. Clasificarea veniturilor bugetare.
3. Notiunea de cheltuiala bugetara.
4. Conceptia Uniunii Europene privind cheltuielile publice.
5. Clasificarea cheltuielilor bugetare
6. Anexa 1 LEGE Nr. 249 din 02.11.2012 **bugetului de stat pe anul 2013**
7. De grupat cheltuielile si veniturile aferente bugetului 2012 conform modelul prezentat pentru 2013. De realizat analiza structurala si in dinamica.
8. De identificat 3 cele mai importante dupa pondere surse de venituri si concepte de cheltuieli in Romania, Russia, Spania. Din legea bugetului statelor respective.

Tema 5. Deficit si excedent bugetar. Acoperirea deficitului bugetar.

- 1. Politica bugetara.**
- 2. Notiune de deficit si excedent bugetar. Metode de finantare deficitului bugetar.**
- 3. Bugetele unităților administrativ-teritoriale**

1. Politica bugetara

Politica bugetara reprezinta actiunea unui stat prin intermediul bugetului sau.

Politica bugetara indeplineste doua functii:

- 1) Functia de alocare
- 2) Functia de distributie

Politica bugetara raspunde nevoilor de macrostabilizare economica, plecand de la premisa ca evolutia macroeconomica nu este una liniara. Astfel, in perioadele de crestere economica exagerata, statul aplica politici de tip STOP, iar in perioadele de criza- politici de incurajare fiscala, de tip GO, care sa permita relansarea economica.

Experienta tarilor dezvoltate identifica cateva tipuri esentiale de politica bugetara:

1. PB a relansarii – in perioade de recesiune (SUA, '60)
2. PB a cresterii echilibrate – modularea (tarile europene dupa cel de-al doilea razboi mondial)
3. PB a stagflatiei – cresterea investitiilor

O problema de actualitate in politica bugetara o reprezinta rationalizarea politicii bugetare. Acest concept nou pleaca de la ideea considerarii unei economii ca o mare firma care trebuie sa fie rentabila. Astfel, alocarea resurselor se face plecand de la obiectivele stabilite. Ideea a plecat de la PPBS (Planning Programming Budgeting System)-un sistem care stabilea rentabilitatea in decizia bugetara, plecand de la finalitatile guvernamentale.

2. Notiune de deficit si excedent bugetar. Metode de finantare deficitului bugetar.

Articolul 11. Balanța bugetului (LEGE Nr. 847 din 24.05.1996)

- (1) Egalitatea între venituri și cheltuieli reprezintă echilibrul bugetului.

[Art.11 al.(1) în redacția LP172-XVI din 10.07.08, MO134-137/25.07.08 art.543]

(2) Dacă veniturile depășesc cheltuielile, rezultă excedent bugetar.

(3) Dacă cheltuielile depășesc veniturile, rezultă deficit bugetar.

(4) Proiectul legii bugetare anuale include nivelul limită al excedentului sau deficitului bugetar.

Deficit bugetar 2013

DEFICIT (-)			-1293647	-5%
SURSE DE FINANȚARE				
Interne			236858	18%
Valori mobiliare de stat emise pe piața primară (net)			530 000,0	
Răscumpărareavalorilormobiliare de stat convertite			-200000	
Răscumpărareavalorilormobiliare de stat emisepentrustabilitatefinanciară			-93142	
Externe			893945,3	69%
Intrărideîmprumuturiexterne			1611432,8	
Rambursărideîmprumuturiexterne			-717487,5	
Mijloace din vânzareașiprivatizareabunurilorordomeniului public			250000	19%
Modificareasoldurilorlaconturi			-87156,3	

Deficitu bugetar 2012

total cheltuieli

21544187,9

DEFICITUL (-)			-906000	4%
Sursele de finanțare				
Interne			366858	40%
Valori mobiliare de stat pe piața primară (net)			610000	

Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite			-150000	
Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru stabilitate financiară			-93142	
Externe			306003,2	34%
Intrări de împrumuturi externe			905432	
Rambursări de împrumuturi externe			-599428,8	
Mijloace din vânzarea și privatizarea bunurilor domeniului public			260000	29%
Modificarea soldurilor la conturi			-26861,2	

LEGE Nr. 847

din 24.05.1996

Articolul 43. Deficitul și excedentul bugetar în legea bugetară anuală

3. BUGETELE UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Articolul 45. Bugetele unităților administrativ-teritoriale

(1) Bugetele unităților administrativ-teritoriale asigură cu resurse financiare efectuarea măsurilor pentru satisfacerea necesităților social-economice și culturale ale populației și pentru dezvoltarea teritoriului din subordine, în condițiile Legii privind administrația publică locală și ale altor acte legislative.

(2) Procesul elaborării și executării bugetelor unităților administrativ-teritoriale se reglementează prin Legea privind finanțele publice locale.

(3) Veniturile și cheltuielile bugetelor unităților administrativ-teritoriale se sistematizează în conformitate cu Clasificația bugetară prevăzută la art.7.

(31) Autoritățile executive ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și de nivelul al doilea, în baza deciziilor consiliilor locale respective, pot angaja de la bugetele/acorda bugetelor gestionate prin Contul Unic Trezorerial, pe bază contractuală, împrumuturi pentru acoperirea decalajelor temporare de casă cu scadență în același an bugetar.

[Art.45 al.(31) modificat prin LP178 din 11.07.12, MO190-192/14.09.12 art.644; în vigoare 14.09.12]

[Art.45 al.(31) introdus prin LP48 din 26.03.11, MO53/04.04.01 art.114; în vigoare 04.04.11]

(4) Elaborarea și aprobarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale se efectuează în mod transparent, conform legislației cu privire la transparența în procesul decizional.

[Art.45 al.(4) introdus prin LP72 din 04.05.10, MO94-97/11.06.10 art.270]

L E G E

privind finanțele publice locale

nr. 397-XV din 16.10.2003

Articolul 2. Finanțele publice locale

Articolul 4. Veniturile bugetelor unităților administrativ-teritoriale

Articolul 5. Repartizarea veniturilor între bugetele unităților administrativ-teritoriale

Articolul 8. Delimitarea competențelor în efectuarea cheltuielilor publice

Articolul 12. Balanța bugetului

(1) Bugetele anuale ale unităților administrativ-teritoriale nu pot fi aprobate și executate cu deficit bugetar.

(2) Prevederea alin.(1) din prezentul articol nu se aplică numai în cazul angajării împrumuturilor prevăzute la art.14 din prezenta lege și implicării, la finanțarea cheltuielilor, a încasărilor mijloacelor din vânzarea și privatizarea bunurilor proprietate publică ale unităților administrativ-teritoriale și a soldurilor de mijloace bănești, constituite în urma executării bugetului în anul precedent.

(3) Autoritățile administrației publice ale unităților administrativ-teritoriale sînt obligate să întreprindă toate măsurile necesare pentru menținerea echilibrului bugetar.

(4) În cazul în care nu se încasează venituri în mărimea sumei aprobate, autoritatea reprezentativă și deliberativă respectivă este obligată să reducă cheltuielile ce includ obligațiile și plățile stabilite în scopul încheierii anului cu un buget echilibrat, prin rectificarea bugetului unității administrativ-teritoriale respective.

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Politica bugetara.
2. Notiune de deficit si excedent bugetar. Metode de finantare deficitului bugetar.
3. Bugetele unităților administrativ-teritoriale.
4. Proiecte de modificare a politicii bugetar fiscal pentru anul 2014 in Republica Moldova.

Tema 6. Bugetul asigurărilor sociale de stat

Reglementări privind calculul și plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și aspecte specifice ale veniturilor și cheltuielilor

LEGE Nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale

Articolul 3. Principiile organizării și funcționării

sistemului public de asigurări sociale

Sistemul public de asigurări sociale (denumit în continuare sistem public) se organizează și funcționează avînd ca principii de bază:

a) principiul unicității, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public bazat pe aceleași norme de drept;

b) principiul egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public - contribuabili și beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

c) principiul solidarității sociale, inter și intragenerații, conform căruia participanții la sistemul public își asumă conștient și reciproc obligații și beneficiază de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

d) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public;

drepturile de asigurări sociale se exercită corelativ îndeplinirii obligațiilor;

e) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public; drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

f) principiul repartiției, potrivit căruia fondurile de asigurări sociale realizate se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului public, conform legii;

g) principiul autonomiei, potrivit căruia sistemul public se administrează de sine stătător, pe baza legii.

Articolul 4. Persoanele asigurate obligatoriu

Articolul 10. Elaborarea bugetului

Articolul 101. Elaborarea pronosticului veniturilor și cheltuielilor

bugetului asigurărilor sociale de stat

Articolul 11. Veniturile bugetului

Articolul 21. Baza de calcul a contribuției individuale

de asigurări sociale pentru asigurați

(1) Baza lunară de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale, în cazul asiguraților, o constituie:

a) salariile individuale, realizate lunar, recompensele, inclusiv sporurile și adaosurile în bani și în natură, reglementate prin lege sau contractul colectiv de muncă, pentru asigurații angajați cu contract individual de muncă;

[Art.21 al.(1), lit.a) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

b) venitul lunar asigurat, prevăzut în declarația de asigurare sau în contractul de asigurare, care nu poate fi mai mic decât o pătrime din salariul mediu lunar pe economie.

(3) Baza anuală de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale nu poate depăși 5 salarii medii lunare pe economie pentru anul respectiv înmulțite cu 12.

[Art.21 al.(3) în redacția LP252-XVI din 22.11.07,MO203-206/28.12.07 art.782]

(4) Salariul mediu lunar pe economie este cel prognozat pentru fiecare an și se aprobă de Guvern.

Articolul 23. Sursele neincluse în baza lunară de calcul

a contribuțiilor de asigurări sociale

Articolul 36. Calcularea stagiului de cotizare

Stagiul de cotizare se exprimă în ani și se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții, în mărimile stabilite, la bugetul asigurărilor sociale de stat, atât de asigurat, cât și de angajator sau, după caz, numai de asigurat, în situațiile prevăzute la art.4 pct.3)-5), și prin împărțirea sumei obținute la 12.

[Art. 36 în redacția LP528 din 18.12.03, MO022/06.02.04 art. 133]

Articolul 37. Perioadele necontributive asimilate stagiului

de cotizare

În sistemul public se asimilează stagiului de cotizare și perioadele necontributive în care asiguratul:

a) a satisfăcut serviciul militar în termen;

b) ca părinte sau ca tutore, în cazul decesului ambilor părinți, a îngrijit copilul pînă la vîrsta de 3 ani;

[Art.37 lit.b) modificat prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

c) a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională.

[Art.37 lit.c) introdusă prin LP528 din 18.12.03, MO22-25/06.02.04 art.133]

LEGE Nr. 250
din 08.11.2012

bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2013

Inclusiv anexele 1-5

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Reglementări privind calculul și plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și aspecte specifice ale veniturilor și cheltuielilor
2. Tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, termenele de virare a acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat.
3. Structura BASS 2013 conform veniturilor și cheltuielilor.

Tema 7. Fondurile obligatorii de asistență medicală

LEGE Nr. 251
din 08.11.2012

fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2013

Publicat : 07.12.2012 în Monitorul Oficial Nr. 248-251 art Nr : 814 Data intrării în vigoare : 01.01.2013

MODIFICAT

[LP80 din 18.04.13, MO96a/01.05.13 art.316d](#)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.1. – Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2013 se aprobă la venituri în sumă de 4008425,8 mii lei și la cheltuieli în sumă de 4108425,8 mii lei, cu un deficit în sumă de 100000,0 mii lei.

[Art.1 în redacția LP80 din 18.04.13, MO96a/01.05.13 art.316d]

Art. 2. – Sinteza fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe venituri, cheltuieli, deficit și surse de finanțare se prezintă în anexa nr. 1.

Art. 3. – Lista fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, structurate pe programe și subprograme, se prezintă în anexa nr. 2.

Art. 4. – (1) Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, calculată pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr. 1 la Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, se stabilește la 7,0% (cîte 3,5% pentru fiecare categorie, respectiv pentru angajat și angajator).

(2) Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr. 2 la Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 se stabilește la 3318 lei.

(3) Persoanele fizice prevăzute la pct. 1 lit. b), c), d) și e) și la pct. 3 din anexa nr. 2 la Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002, care achită în termen de trei luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă, beneficiază de o reducere de 50% din suma stabilită la alin. (2) din prezentul articol.

(4) Prin derogare de la art. 22 alin. (2) din Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002, persoanele fizice prevăzute la pct. 1 lit. a) din anexa nr. 2 la Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002, care achită pînă la data de 31 octombrie 2013 prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă, beneficiază de o reducere de 75% din suma stabilită la alin. (2) din prezentul articol, dacă acestea nu fac parte concomitent din categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1 lit. b), c), d) și e) și la pct. 2 din anexa nr. 2 la legea menționată. Prin derogare de la art. 22 alin. (1) din Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002, pentru persoanele fizice menționate termenul de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală se prelungește pînă la 31 octombrie 2013.

Art. 5. – (1) Mijloacele financiare acumulate pe contul unic al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, inclusiv cele ce depășesc veniturile anuale estimate, precum și sumele penalităților și sancțiunilor pecuniare calculate pentru neachitarea în termen a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală se repartizează fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală conform cotelor procentuale stabilite de legislație.

(2) După atingerea plafoanelor prevăzute pentru fondul de rezervă al asigurării obligatorii de asistență medicală, fondul măsurilor de profilaxie (de prevenire a riscurilor de îmbolnăvire), fondul de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale și fondul de administrare a sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală (conform anexei nr. 1), mijloacele financiare acumulate se transferă integral către fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază).

(3) Soldul mijloacelor financiare la începutul anului bugetar la conturile bancare ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, nerepartizat la finanțarea deficitului fondurilor în cauză, pe parcursul anului bugetar poate fi utilizat pentru acoperirea decalajului temporar de casă, cu restabilire pînă la finele anului.

Art. 6. – Prin derogare de la anexa nr. 2 la prezenta lege, în cazul necesității de a efectua redistribuirea mijloacelor financiare între tipurile de asistență medicală pe parcursul anului, aceasta se efectuează o dată pe semestru, prin decizia consiliului de administrație al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, fără modificarea prezentei legi, în limita a 2% din suma anuală a fondului de

bază.

Art. 7. – (1) Instituția financiară ce deservește conturile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală plătește dobânda aferentă soldurilor conturilor, a cărei mărime este stabilită prin contract, dar care nu va fi sub rata medie ponderată a dobânzii din sistemul bancar la depozitele atrase de bănci pe termen de pînă la o lună, calculată din ratele medii disponibile pentru ultimele 3 luni. Această dobîndă se transferă lunar în conturile bancare ale Trezoreriei de Stat, ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și ale agențiilor ei teritoriale.

(2) Ministerul Finanțelor achită lunar dobînda aferentă soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală deschise în cadrul contului unic trezorerial.

Art. 8. – Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2013.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 251. Chișinău, 8 noiembrie 2012.

[anexa nr.1](#)

[Anexa nr.1 modificată prin LP80 din 18.04.13, MO96a/01.05.13 art.316d]

[anexa nr.2](#)

[Anexa nr.2 modificată prin LP80 din 18.04.13, MO96a/01.05.13 art.316d]

Tema 10. Teoria generală privind impozitele și taxele. Sistemul fiscal al Republicii Moldova

- 1. Notiunea de impozit. Trăsăturile caracteristice ale impozitului.**
- 2. Clasificarea impozitelor. Impozitele și taxele generale de stat. Sistemul impozitelor și taxelor locale.**
- 3. Principiile impunerii.**
- 4. Elementele impozitelor.**

1. Notiunea de impozit. Trăsăturile caracteristice ale impozitului.

Ca o categorie financiară și ca o componentă principală a sistemului resurselor financiare publice, impozitele îndeplinesc, în aria lor de manifestare, funcțiile atribuite finanțelor în general, dar cu unele particularități imprimare în conținutul lor economic, de procesele de redistribuire a produsului intern brut.

Unii economisti atribuie sistemului fiscal o functie de finantare a cheltuiilor publice, o functie de redistribuire a veniturilor si averilor, conform obiectivului de echitate, si o functie de stabilizare a economiei. Alti specialisti nu vorbesc explicit de functiile sistemului fiscal, respectiv ale impozitelor, ci de rolul ce revine acestora, si anume:

- rolul financiar, de procurare a resurselor financiare necesare pentru acoperirea cheltuielilor publice;

- rolul interventionist, de incurajare sau frinare a unor activitati economice ;

- rolul social, de redistribuire a unei parti importante din produsul intern brut intre grupurile sociale si indivizi.

Raportat la functiile atribuite finantelor publice in ansamblu, impozitele indeplinesc o functie de repartitie (numita si functie financiara, care ar include si finantarea cheltuielilor publice), o functie de redistribuire a veniturilor si averilor asupra activitatilor economico-sociale si o functie de reglare a economiei (de corectare a dezechilibrelor). La acestea se poate adauga si o functie de control, care ar semnifica capacitatea impozitelor de a mijloci efectuarea controlului, prin bani, asupra activitatilor economice si sociale din diferitele faze ale procesului reproductiei economice.

In cadrul functiei financiare, prin impozite se realizeaza, in cea mai mare masura, prima latura a functiei de repartitie atribuita finantelor publice. Aceasta , deoarece impozitul este principala forma de procurare a resurselor banesti la dispozitia statului si, implicit, de redistribuire a resurselor intre sfera activitatilor materiale si sfera activitatilor nemateriale, intre diferitele ramuri si subramuri economice, intre membrii societatii.

In aproape toate tarile , o buna parte din produsul intern brut este repartizata valoric, in faza de redistribuire, prin intermediul impozitelor.

Prin impozite , statul preia la dispozitia sa o parte din veniturile realizate de actorii pietei factorilor de productie : salariile cuvenite pentru munca prestata, dobanda datorata pentru capitalul imprumutat , chiriile aferente bunurilor obtinute de persoanele fizice din activitati independente etc.

Veniturile disponibile ale persoanelor fizice si, uneori, chiar ale firmelor, ramase dupa suportarea impozitelor directe, sunt in continuare supuse unui proces de redistribuire prin intermediul impozitelor indirecte, pe piata bunurilor si serviciilor, cu ocazia procurarii de bunuri si servicii in al caror prôt/tarif sunt incluse aceste impozite(accize , T.V.A., taxele vamale etc.). In ceea ce priveste functia de redistribuire atribuita sistemului fiscal, reiese ca impozitele mijlocesc, alaturi de alte instrumente de politica financiara, realizarea proceselor de redistribuire a veniturilor si averilor intre membrii societatii , in conformitate cu ceea ce societatea considera just, echitabil.

Criteriile de echitate in repartitia veniturilor si averilor difera de la o societate la alta si de la o perioada la alta. Astfel , societatea poate considera ca fiind echitabila realizarea unei egalizari a veniturilor si averilor (de exemplu, in fostele economii socialiste) sau plafonarea veniturilor mari sau asigurarea unui venit minim pentru toti membrii societatii.

Despre functia de reglare, atribuita sistemului fiscal, se poate vorbi in societatea moderna incepind cu impunerea conceptiei dupa care impozitele trebuie considerate nu numai ca resurse financiare ale statului, ci si ca instrumente de influentare a ativitatiei economice.

Implicarea impozitului în stimularea dezvoltării economico-sociale presupune o corelare adecvată a proceselor de prelevare sub forma de impozite, nu numai cu cele consumatoare de resurse, cărora le sunt destinate, ci și cu cele generatoare de valoare nouă, creatoare de produs național și multiplicatoare a resurselor financiare.

Impactul reglator al impozitelor pe venituri și averi se relevă cu pregnanță dacă este privit ca o parte constitutivă a produsului intern brut, respectiv a veniturilor ce revin participanților la procesul de producție.

Dacă se urmărește stimularea întreprinzătorilor pentru creșterea producției și a ofertei trebuie să se diminueze prelevarea sub forma de impozit, rezultând o creștere corespunzătoare a venitului rămas, din care o parte mai mare va putea fi destinată unor noi investiții. Pe seama investițiilor efectuate vor crește capacitățile de producție și numărul locurilor de muncă create și se va reduce somajul, va spori producția, iar economia se va înscrie pe coordonate de creștere.

Sistemul fiscal al Republicii Moldova

Sistemul fiscal al Republicii Moldova reprezintă totalitatea impozitelor și taxelor, a principiilor, formelor și metodelor de stabilire, modificare și anulare a acestora, prevăzute de Codul Fiscal, precum și totalitatea măsurilor ce asigură achitarea lor.

Impozitele și taxele percepute în conformitate cu Codul fiscal și cu alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta reprezintă surse de venituri ale bugetului de stat și ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale

(1) *Impozitul* este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu ține de efectuarea unor acțiuni determinate și concrete de către organul împuternicit sau de către persoana cu funcții de răspundere a acestuia pentru sau în raport cu contribuabilul care a achitat această plată.

(2) *Taxa* este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu este impozit.

(3) Alte plăți efectuate în limitele relațiilor reglementate de legislația nefiscală nu fac parte din categoria plăților obligatorii, denumite impozite și taxe.

2. Clasificarea impozitelor. Impozitele și taxele generale de stat. Sistemul impozitelor și taxelor locale.

(4) în Republica Moldova se percep impozite și taxe generale de stat și locale.

(5) Sistemul impozitelor și taxelor generale de stat include:

- a) impozitul pe venit;
- b) taxa pe valoarea adăugată;
- c) accizele;

d) impozitul privat;

e) taxa vamală;

f) taxele rutiere.

(6) Sistemul impozitelor și taxelor locale include:

a) impozitul pe bunurile imobiliare;

b) taxele pentru resursele naturale;

c) taxa pentru amenajarea teritoriului;

d) taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale;

e) taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei);

f) taxa de aplicare a simbolicii locale;

g) taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială;

h) taxa de piață;

i) taxa pentru cazare;

j) taxa balneară;

k) taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești (comunale);

l) taxa pentru parcare;

m) taxa de la posesorii de câini;

p) taxa pentru parcaj;

q) taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor;

r) taxa pentru evacuarea deșeurilor;

s) taxa pentru dispozitivele publicitare.

(7) Relațiile ce țin de toate impozitele și taxele enumerate la alin.(5) și (6) se reglementează de prezentul cod și de alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

3.Principiile Impozitarii:

a) neutralitatea impunerii – asigurarea prin legislația fiscală a condițiilor egale investitorilor, capitalului autohton și străin;

b) certitudinea impunerii – existența de norme juridice clare, care exclud interpretările arbitrare, claritate și precizie a termenelor, modalităților și sumelor de plată pentru fiecare contribuabil, permițând acestuia o analiză ușoară a influenței deciziilor sale de management financiar asupra sarcinii lui fiscale;

c) echitatea fiscală – tratare egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale;

d) stabilitatea fiscală – efectuare a oricăror modificări și completări ale prevederilor legislației fiscale nemijlocit prin modificarea și completarea prezentului cod;

e) randamentul impozitelor – perceperea impozitelor și taxelor cu minimum de cheltuieli, cât mai acceptabile pentru contribuabili.

4. Elementele impozitarii:

a) obiectul impunerii – materia impozabilă;

b) subiectul impunerii (contribuabilul) – persoana specificată la art.5 pct.2); Codul Fiscal

c) sursa de plată a impozitului sau taxei – sursa din care se achită impozitul sau taxa;

d) unitatea de impunere – unitatea de măsură care exprimă dimensiunea obiectului impozabil;

e) cota (cotele) de impunere – quantumul unitar al impozitului sau taxei în raport cu obiectul impozabil;

f) termenul de achitare a impozitelor sau taxelor – perioada în decursul căreia contribuabilul este obligat să achite impozitul sau taxa sub formă de interval de timp sau zi fixă a plății;

g) facilitățile (înlesnirile) fiscale – elemente de care se ține seama la estimarea obiectului impozabil, la determinarea quantumului impozitului sau taxei, precum și la încasarea acestuia, sub formă de:

- scutire parțială sau totală de impozit sau taxă;
- scutire parțială sau totală de plata impozitelor sau taxelor;
- cote reduse ale impozitelor sau taxelor;
- reducerea obiectului impozabil;
- amânări ale termenului de achitare a impozitelor sau taxelor;
- eșalonări ale obligației fiscale.

Scutirile specificate la articolele 33, 34 și 35 și cota zero la aplicarea TVA nu se consideră facilități (înlesniri) fiscale.

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Noțiunea de impozit. Trăsăturile caracteristice ale impozitului.
2. Clasificarea impozitelor. Impozitele și taxele generale de stat. Sistemul impozitelor și taxelor locale.
3. Principiile impunerii.
4. Elementele impozitelor.

Tema 11. Structuri administrative cu atribuții în domeniul fiscal.

Procedura fiscală.

- 1. Administrarea fiscală. Atribuții și competențe în domeniul fiscal.**
- 2. Înregistrarea fiscală a contribuabililor. Declarații de impunere.**
- 3. Conceptul de control fiscal - rol și obiective.**

1. Administrarea fiscală. Atribuții și competențe în domeniul fiscal.

Articolul 9. Administrarea fiscală

Administrarea fiscală reprezintă activitatea organelor de stat împuternicite și responsabile de asigurarea colectării depline și la termen a impozitelor și taxelor, a penalităților și amenzilor în bugetele de toate nivelurile, precum și de efectuarea acțiunilor de urmărire penală în caz de existență a unor circumstanțe ce atestă comiterea infracțiunilor fiscale.

TITLUL V

ADMINISTRAREA FISCALĂ

Articolul 129. Noțiuni

în scopul exercitării administrării fiscale, se definesc următoarele noțiuni:

1) *Organ fiscal* – autoritate a Serviciului Fiscal de Stat: Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor, inspectoratul fiscal de stat teritorial și/sau inspectoratul fiscal de stat specializat aflate în subordonarea Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor. Noțiunea “inspectoratul fiscal de stat teritorial” este identică cu noțiunea “organ fiscal teritorial”.

9) *Dare de seamă fiscală* – orice declarație, informație, calcul, notă informativă, alt document, care sînt prezentate sau trebuie să fie prezentate organului fiscal, privind calcularea, achitarea, reținerea impozitelor, taxelor, majorărilor de întârziere (penalităților) și/sau amenzilor ori privind alte fapte ce țin de nașterea, modificarea sau stingerea obligației fiscale.

11) *Control fiscal* – verificare a corectitudinii cu care contribuabilul execută obligația fiscală și alte obligații prevăzute de legislația fiscală, inclusiv verificare a altor persoane sub aspectul legăturii lor cu activitatea contribuabilului prin metode, forme și operațiuni prevăzute de prezentul cod.

12) *încălcare fiscală* – acțiune sau inacțiune, exprimată prin neîndeplinire sau îndeplinire neadecvată a prevederilor legislației fiscale, prin încălcare a drepturilor și intereselor legitime ale participanților la raporturile fiscale, pentru care este prevăzută răspundere în conformitate cu

ORGANUL FISCAL

Articolul 132. Sarcina de bază și principiile generale de organizare a organului fiscal

(1) Sarcina de bază a organului fiscal constă în exercitarea controlului asupra respectării legislației fiscale, asupra calculării corecte, vărsării depline și la timp la buget a sumelor obligațiilor fiscale.

(2) Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor și fiecare inspectorat fiscal de stat teritorial sau inspectorat fiscal de stat specializat, fiind subordonat primului:

a) au statut de persoană juridică și sînt finanțate de la bugetul de stat;

Articolul 133. Atribuțiile organului fiscal

(1) Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor (denumit în continuare *Inspectoratul Fiscal Principal de Stat*) exercită următoarele atribuții:

a) efectuează supravegherea activității inspectoratelor fiscale de stat teritoriale și a inspectoratelor fiscale de stat specializate în vederea exercitării controlului fiscal, asigură crearea și funcționarea unui sistem informațional unic privind contribuabilii și obligațiile fiscale;

c) emite ordine, instrucțiuni și alte acte în vederea executării legislației fiscale;

d) organizează popularizarea legislației fiscale, răspunde la scrisorile, reclamațiile și la alte petiții ale contribuabililor în modul stabilit;

d¹) organizează asigurarea gratuită a contribuabililor cu formulare tipizate de dări de seamă fiscale, iar contra plată – cu formulare de facturi fiscale;

d²) sigilează mașinile de casă și de control ale contribuabililor, ține evidența lor, efectuează controale privind utilizarea mașinilor de casă și de control la decontările în numerar și privind asigurarea păstrării benzilor de control emise de acestea;

d³) efectuează verificarea softurilor instalate în mașinile de casă și de control ridicate de la contribuabili;

e) efectuează controale fiscale;

e¹) asigură administrarea fiscală a marilor contribuabili;

f) organizează și efectuează, după caz, executarea silită a obligațiilor fiscale, precum și verifică corectitudinea acțiunilor și procedurii de alăturare și raportare prevăzute la art.197 alin.(3¹) și la art.229 alin.(2²), realizate de către executorul judecătoresc;

g) examinează contestații și emite decizii pe marginea lor;

h) exercită controlul asupra respectării legislației fiscale în activitatea organelor vamale și serviciilor de colectare a impozitelor și taxelor locale și prezintă autorităților competente propuneri vizînd tragerea la răspundere a funcționarilor acestor autorități care au încălcat legislația fiscală;

h¹) emite decizii asupra cazului de încălcare fiscală stabilit în urma aplicării metodelor și surselor indirecte de estimare a obligației fiscale;

j) colaborează cu autorități din alte state în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și activează în cadrul organizațiilor internaționale de specialitate al căror membru este;

m¹) stabilește criteriile de selectare a marilor contribuabili și aprobă lista acestora;

(2) Inspectoratul fiscal de stat teritorial, precum și inspectoratul fiscal de stat specializat exercită următoarele atribuții:

a) întreprinde măsuri pentru asigurarea stingerii obligațiilor fiscale;

b) popularizează legislația fiscală și examinează scrisorile, cererile și reclamațiile contribuabililor;

c) asigură evidența integrală și conformă a contribuabililor și a obligațiilor fiscale, cu excepția celor administrate de alte organe;

d) efectuează controale fiscale;

d¹) emite decizii asupra cazurilor de încălcare fiscală stabilite în urma aplicării metodelor și surselor indirecte de estimare a obligației fiscale;

e) efectuează executarea silită a obligațiilor fiscale;

f) asigură gratuit contribuabilii cu formulare tipizate de dări de seamă fiscale, elaborate în conformitate cu instrucțiunile respective;

g) eliberează, contra plată, subiecților impunerii formulare de facturi fiscale în modul stabilit de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat;

h) sigilează mașinile de casă și de control ale contribuabililor, ține evidența lor, efectuează controale privind utilizarea mașinilor de casă și de control la decontările în numerar și privind asigurarea păstrării benzilor de control emise de acestea;

i) examinează contestații, cereri prelabile și emite decizii asupra lor;

(3) Inspectoratul Fiscal Principal de Stat își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, iar inspectoratul fiscal de stat teritorial sau inspectoratul fiscal de stat specializat poate să-și exercite atribuțiile în afara teritoriului stabilit numai cu autorizarea conducerii Inspectoratului Fiscal Principal de Stat.

2. Înregistrarea fiscală a contribuabililor. Declarații de impunere.

EVIDENȚA CONTRIBUABILILOR

Articolul 161. Dispoziții generale

(1) Organul fiscal ține evidența contribuabililor, atribuindu-le coduri fiscale și actualizând registrul fiscal în modul stabilit de prezentul titlu și de instrucțiunea aprobată de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

(6) în cazul în care contribuabilul își schimbă sediul (domiciliul) din raza de activitate a inspectoratului fiscal de stat teritorial unde se află la evidență, el va depune o cerere pentru transmiterea dosarului organului fiscal la noul sediu (domiciliu). în termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii cererii, inspectoratul fiscal de stat teritorial va transmite dosarul organului fiscal în a cărui rază de activitate se află noul sediu (domiciliu) pentru a lua contribuabilul la evidență fără a-i atribui un nou cod fiscal.

Articolul 164. Registrul fiscal de stat

(1) Registrul fiscal de stat este un registru public, constituit și administrat de organul fiscal, în care se înscriu codurile fiscale atribuite în conformitate cu prezentul capitol. Organul fiscal este responsabil de actualizarea Registrului fiscal de stat. Actualizarea Registrului fiscal de stat se efectuează la cererea contribuabilului, precum și în temeiul materialelor de control ale organelor fiscale.

(2) Codurile fiscale ale persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a) și c) sînt trecute în Registrul fiscal de stat la data atribuirii codului fiscal contribuabilului. Codurile fiscale care reprezintă numărul de identificare de stat sînt trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al persoanelor juridice, Registrul de stat al întreprinzătorilor individuali și din Registrul de stat al organizațiilor necomerciale. Codurile fiscale ale persoanelor fizice rezidente, precum și ale cetățenilor Republicii Moldova nerezidenți sînt trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al populației. Codurile fiscale ale cetățenilor străini și ale apatrizilor nerezidenți sînt înscrise în Registrul fiscal de stat la momentul depunerii cererii de înregistrare în calitate de contribuabil. Trecerea codului fiscal în Registrul fiscal de stat confirmă actul luării persoanei la evidență fiscală.

(3) în Registrul fiscal de stat informația se expune clar, corect și exhaustiv. Registrul fiscal de stat este ținut în limba de stat, manual (în partea ce ține de atribuirea codurilor fiscale de către organul fiscal) și computerizat.

(4) în Registrul fiscal de stat sînt consemnate următoarele date privind persoanele cărora li se atribuie codurile fiscale de către organele fiscale, dacă datele respective sînt prevăzute în legislație:

a) numărul curent al înscrierii;

b) codul fiscal atribuit;

c) denumirea completă (numele de familie și prenumele) persoanei și sediul (domiciliul) ei;

d) numărul și data înregistrării de stat a persoanei juridice, a întreprinderii cu statut de persoană fizică, a notarului public, a asociației de notari, a cabinetului avocatului, a biroului asociat de avocați, a asociației de avocați, a persoanei care practică activitate particulară de detectiv și de pază, a executorului judecătoresc, a biroului asociat de executori judecătorești, a biroului individual al mediatorului, a biroului asociat de mediatori sau numărul și data eliberării documentului ce permite desfășurarea activității, datele din buletinul de identitate (din pașaport, adeverința de naștere sau din

alte acte de identitate) al persoanei fizice sau datele din documentele de identificare în cazul organizațiilor nerezidente;

e) numărul, seria și data atribuirii codului fiscal persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a) și c);

f) numele și prenumele persoanei fizice căreia i s-a atribuit cod fiscal;

g) datele fondatorului (fondatorilor) sau ale persoanelor care au obținut dreptul de a practica un anumit gen de activitate, ale administratorului (numele, prenumele, data nașterii, adresa, informația de contact, datele actului de identitate);

h) data anulării codului fiscal.

DAREA DE SEAMĂ FISCALĂ

Articolul 187. Prezentarea dării de seamă fiscale

(1) în cazurile prevăzute de legislația fiscală, contribuabilul este obligat să prezinte în termenul stabilit dări de seamă pentru fiecare tip de impozit sau de taxă.

(2) Cu excepția cazurilor expres prevăzute de legislația fiscală, contribuabilul este obligat să prezinte organului fiscal în care se află la evidență dări de seamă privind impozitele și taxele.

(2¹) Darea de seamă fiscală se prezintă utilizând, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în forma și în modul reglementat de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, după cum urmează:

b) începînd cu 1 ianuarie 2013 – de către subiecții impunerii cu T.V.A.,

(3) Darea de seamă fiscală, de regulă, trebuie să conțină:

a) denumirea (numele și prenumele) contribuabilului;

b) codul fiscal al contribuabilului, iar după caz și codul subdiviziunii acestuia;

c) perioada fiscală pentru care se prezintă;

d) tipul impozitului sau al taxei;

e) obiectul impozabil (baza impozabilă);

f) cota impozitului sau taxei;

g) facilitățile fiscale;

h) suma impozitului sau a taxei;

i) alte date și informații;

j) pentru darea de seamă pe suport de hîrtie – semnătura, autenticată cu ștampilă, a persoanelor responsabile (conducătorul și contabilul-șef) ale contribuabilului sau semnătura contribuabilului (a reprezentantului acestuia);

k) pentru darea de seamă în format electronic – semnătura digitală, aplicată în modul stabilit de Guvern, sau semnătura electronică de autentificare, aplicată în modul stabilit de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, a persoanelor menționate la lit.j).

(4) Contribuabilul (reprezentantul acestuia), persoana lui cu funcție de răspundere semnează darea de seamă fiscală, asumîndu-și răspunderea prevăzută de lege pentru prezentarea de date și informații false sau eronate.

(5) Darea de seamă fiscală se consideră prezentată la data la care organul fiscal o primește, dacă este întocmită în modul stabilit de legislația fiscală și dacă este perfectată în modul reglementat de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

3. Conceptul de control fiscal - rol și obiective.

Articolul 214. Principiile generale de efectuare a controlului fiscal

(1) Controlul fiscal are drept scop verificarea modului în care contribuabilul respectă legislația fiscală într-o anumită perioadă sau în cîteva perioade fiscale.

(2) Controlul fiscal este exercitat de organul fiscal și/sau de un alt organ cu atribuții de administrare fiscală, în limitele competenței acestuia, la fața locului și/sau la oficiul acestora.

(4) Activitatea contribuabilului poate fi supusă controlului fiscal pentru o perioadă ce nu depășește termenele de prescripție, stabilite la art.264, pentru determinarea obligației fiscale.

(9) Controlul fiscal se efectuează în orele de program ale organului care exercită controlul fiscal și/sau cele ale contribuabilului.

Articolul 215. Controlul fiscal la oficiul organului fiscal sau al altui organ cu atribuții de administrare fiscală

(1) Controlul fiscal la oficiul organului fiscal sau la oficiul organului cu atribuții de administrare fiscală (denumit în continuare controlul fiscal cameral) constă în verificarea corectitudinii întocmirii dărilor de seamă fiscale, a altor documente prezentate de contribuabil, care servesc drept temei pentru calcularea și achitarea impozitelor și taxelor, a altor documente de care dispune organul fiscal sau alt organ cu atribuții de administrare fiscală, precum și în verificarea altor circumstanțe ce țin de respectarea legislației fiscale.

(2) Controlul fiscal cameral se efectuează de către funcționarii fiscali sau persoanele cu funcție de răspundere ale altor organe cu atribuții de administrare fiscală conform obligațiilor de serviciu, fără adoptarea unei decizii scrise asupra obiectivului vizat. Controlul în cauză urmează a fi efectuat în termen de cel mult 3 luni din ziua prezentării de către contribuabil a dării de seamă fiscale, a unui alt document prevăzut de legislația fiscală, dacă aceasta din urmă nu prevede altfel.

Articolul 216. Controlul fiscal la fața locului

(1) Controlul fiscal la fața locului are drept scop verificarea respectării legislației fiscale de contribuabil sau de o altă persoană supusă controlului, care se efectuează la locurile aflării acestora de către funcționarii fiscali sau de persoane cu funcție de răspundere ale altor organe cu atribuții de administrare fiscală. În cazul în care contribuabilul sau o altă persoană supusă controlului nu dispune de sediu sau de oficiu ori sediul lui se află la domiciliu, în alte cazuri când nu există condiții adecvate de lucru, controlul fiscal menționat se efectuează la oficiul organului care exercită controlul fiscal, cu respectarea tuturor prevederilor art.145 alin.(2)-(6), inclusiv cu întocmirea obligatorie a unui act de ridicare de la contribuabil a documentelor necesare.

(2) Controlul fiscal la fața locului poate fi efectuat numai în temeiul unei decizii scrise a conducerii organului care exercită controlul. Necesitatea efectuării verificării prin contrapunere la unele persoane cu care contribuabilul supus controlului are sau a avut raporturi economice și financiare, pentru a se constata autenticitatea acestora, se determină, de sine stătător, de către funcționarul fiscal sau altă persoană cu funcție de răspundere care efectuează controlul.

(4) Durata unui control fiscal la fața locului nu trebuie să depășească două luni calendaristice. În cazuri excepționale, conducerea organului care exercită controlul fiscal poate să decidă prelungirea duratei în cauză cu cel mult 3 luni calendaristice sau să sisteze controlul. Perioada sistării controlului și prezentării documentelor nu se include în durata efectuării controlului, ultima fiind calculată din ziua începerii lui pînă la ziua semnării actului respectiv, inclusiv.

(5) La finalizarea controlului fiscal la fața locului, se întocmește un act de control fiscal. La posturile fiscale, actul de control fiscal se va întocmi numai în caz de depistare a încălcării legislației fiscale. În cazul depistării vreunei încălcări fiscale, organul care exercită controlul ia decizia corespunzătoare. Prin derogare de la prevederile prezentului alineat, dacă încălcarea fiscală se depistează de către serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale, decizia respectivă se emite de organul fiscal, cu respectarea prevederilor de la art.159 alin. (2).

(6) Actul de control fiscal este un document întocmit de funcționarul fiscal sau altă persoană cu funcție de răspundere a organului care exercită controlul, în care se consemnează rezultatele controlului fiscal. În act se va descrie obiectiv, clar și exact încălcarea legislației fiscale și/sau a modului de evidență a obiectelor impunerii, cu referire la documentele de evidență respective și la alte materiale, indicîndu-se actele normative încălcate. În act va fi reflectată fiecare perioadă fiscală în parte, specificîndu-se încălcările fiscale depistate în ea.

(7) Controlul fiscal la fața locului asupra filialelor, sucursalelor și/sau reprezentanțelor contribuabilului, inițiat de organul fiscal, se organizează și se efectuează de către inspectoratul fiscal de stat în a cărui rază de deservire se află contribuabilul care le-a instituit, cu participarea inspectoratului fiscal de stat în a cărui rază de deservire se află filiala, sucursala și/sau reprezentanța.

(8) Contribuabilul, inclusiv prin intermediul conducătorului sau altui reprezentant al său, este obligat, după caz, să asigure condiții adecvate pentru efectuarea controlului, să participe la efectuarea lui și să semneze actul de control fiscal, chiar și în cazul dezacordului. În caz de dezacord, el este obligat să prezinte în scris, în termen de pînă la 15 zile calendaristice, argumentarea dezacordului, anexînd documentele de rigoare.

Articolul 217. Verificarea faptică

(1) Verificarea faptică se aplică în cazul controlului fiscal la fața locului și constă în observarea directă a obiectelor, proceselor și fenomenelor, în cercetarea și analiza activității contribuabilului.

(2) Verificarea faptică are sarcina de a constata situațiile care nu sînt reflectate sau care nu rezultă din documente.

Articolul 218. Verificarea documentară

Verificarea documentară se aplică atît în cazul controlului fiscal cameral, cît și al celui la fața locului și constă în confruntarea dărilor de seamă fiscale, documentelor de evidență și altei informații prezentate de contribuabil cu documentele și cu informațiile referitoare la acesta de care dispune organul care exercită controlul fiscal.

Articolul 219. Verificarea totală

(1) Verificarea totală se aplică în cazul controlului fiscal la fața locului asupra tuturor actelor și operațiunilor de determinare a obiectelor (bazei) impozabile și de stingere a obligațiilor fiscale în perioada de după ultimul control fiscal.

(2) Verificarea totală este una documentară și, în același timp, faptică a modului în care contribuabilul execută legislația fiscală.

Articolul 220. Verificarea parțială

Verificarea parțială se aplică atît în cazul controlului fiscal cameral, cît și al celui la fața locului și constă în controlul asupra stingerii unor anumite tipuri de obligații fiscale, asupra executării unor alte obligații prevăzute de legislația fiscală dintr-o anumită perioadă, verificîndu-se, în tot sau în parte, documentele sau activitatea contribuabilului.

Articolul 221. Verificarea tematică

Verificarea tematică se aplică atît în cazul controlului fiscal cameral, cît și al celui la fața locului și constă în controlul asupra stingerii unui anumit tip de obligație fiscală sau asupra executării unei alte obligații prevăzute de legislația fiscală, verificîndu-se documentele sau activitatea contribuabilului.

Articolul 222. Verificarea operativă

(1) Verificarea operativă se aplică în cazul controlului fiscal la fața locului, observîndu-se procesele economice și financiare, actele și operațiunile aferente, pentru a constata autenticitatea lor, pentru a depista și a preveni încălcarea legislației fiscale.

(2) Verificarea operativă se face inopinat, prin verificare faptică și/sau documentară. Dacă se constată vreo încălcare a legislației fiscale, iar verificarea circumstanțelor necesită mai mult timp, materialele se transmit subdiviziunilor respective ale organului cu atribuții de control fiscal pentru efectuarea unui control fiscal prin alte metode tehnice.

Articolul 223. Verificarea prin contrapunere

Verificarea prin contrapunere se aplică atît în cazul controlului fiscal cameral, cît și al celui la fața locului și constă în controlul concomitent al contribuabilului și al persoanelor cu care acesta are sau a avut raporturi economice, financiare și de altă natură, pentru a se constata autenticitatea acestor raporturi și a operațiunilor efectuate.

TERMENELE DE PRESCRIPȚIE

Articolul 264. Termenul de prescripție pentru determinarea obligațiilor fiscale

(1) Cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(2), obligațiile fiscale pot fi determinate în următoarele termene:

a) impozitele, taxele, majorările de întârziere – în cel mult 4 ani de la ultima dată stabilită pentru prezentarea dării de seamă fiscale respective sau pentru plata impozitului, taxei, majorării de întârziere (penalității), în cazul în care nu este prevăzută prezentarea unei dări de seamă fiscale;

b) sancțiunile fiscale aferente unor impozite și taxe concrete – în cel mult 4 ani de la ultima dată stabilită pentru prezentarea dării de seamă fiscale privind impozitul și taxa menționată sau pentru plata impozitului și taxei în cazul în care nu este prevăzută prezentarea unei dări de seamă fiscale;

c) sancțiunile fiscale neaferente unor impozite și taxe concrete – în cel mult 4 ani din data săvârșirii încălcării fiscale.

(2) Termenul de prescripție nu se extinde asupra impozitului, taxei, majorării de întârziere (penalității) sau sancțiunilor fiscale aferente unui impozit, unei taxe concrete dacă darea de seamă fiscală care stabilește obligația fiscală conține informații ce induc în eroare sau reflectă fapte ce constituie infracțiuni fiscale ori nu a fost prezentată.

Articolul 265. Termenul de prescripție pentru stingerea obligației fiscale

(1) Dacă determinarea obligației fiscale a avut loc în termen sau în perioada stabilită la art.264, ea poate fi stinsă prin executare silită de către organul fiscal în conformitate cu prezentul titlu sau de către instanța judecătorească, însă numai în cazul în care acțiunile organului fiscal sau sesizarea instanței judecătorești au avut loc pe parcursul a 6 ani de după determinarea obligației fiscale.

(2) Termenul de prescripție se suspendă în cazul în care:

a) contribuabilul persoană fizică se află sub arest sau este condamnat la privațiune de libertate – pe perioada aflării sub arest sau a privațiunii de libertate;

b) contribuabilul persoană fizică lipsește din Republica Moldova mai mult de 6 luni – pe perioada absenței lui;

c) persoana cu funcție de răspundere a contribuabilului persoană juridică lipsește din Republica Moldova mai mult de 6 luni – pe perioada absenței lui;

d) a fost acordată o amânare sau eșalonare a stingerii obligației fiscale – pe perioada amânării sau eșalonării stingerii;

e) instanța judecătorească a hotărât perceperea impozitului, taxei, majorării de întârziere (penalității) și/sau amenzii – pe o perioadă de până la stingerea obligației fiscale sau până la caducitatea hotărârii judecătorești.

(3) Termenul de prescripție își reia cursul din ziua încetării circumstanței care a servit drept temei pentru suspendarea lui.

Articolul 266. Termenul de prescripție pentru compensarea ori restituirea sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislației fiscale, urmează a fi restituite

(1) Cererea de compensare ori de restituire a sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislației fiscale, urmează a fi restituite poate fi depusă de contribuabil în termen de 6 ani din data efectuării și/sau apariției lor. Cererea depusă după expirarea termenului de 6 ani este nevalabilă. În acest caz, nu se va efectua nici o compensare ori restituire, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(2). Depunerea cererii suspendă curgerea termenului indicat.

(2) Organul fiscal poate repune în termen și accepta cererea de compensare și/sau de restituire a sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislației fiscale, urmează a fi restituite dacă contribuabilul prezintă dovezi privind imposibilitatea respectării termenului de prescripție prevăzut la alin.(1).

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Executarea silită a obligației fiscale , Referat.
2. Administrarea fiscală. Atribuții și competențe în domeniul fiscal.
3. Înregistrarea fiscală a contribuabililor. Declarații de impunere.
4. Conceptul de control fiscal - rol și obiective.

Tema 12. Reglementarea impozitelor indirecte. Taxa pe valoarea adaugata. Accizele

1. Taxa pe valoarea adaugata. Noțiune. Subiecții si obiectul impunerii. Modul de calculare si achitare. Termenele si obligatiile fiscale.

2. Accizele. Noțiune. Subiecții si obiectul impunerii.Modul de calculare si achitare. Termenele si obligatiile fiscale.

1. Taxa pe valoarea adaugata. Noțiune. Subiecții si obiectul impunerii. Modul de calculare si achitare. Termenele si obligatiile fiscale

TITLUL III (CF)

TAXA PE VALOAREA ADĂUGATĂ

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 93. Noțiuni generale

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noțiuni:

1) *Taxă pe valoarea adăugată* (în continuare – T.V.A.) – impozit general de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate care sînt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor impozabile importate în Republica Moldova.

16) *Factură fiscală* – formular tipizat de document primar cu regim special, prezentat cumpărătorului de către subiectul impozabil, înregistrat în modul stabilit, la efectuarea livrărilor impozabile.

19) *Registrul general electronic al facturilor fiscale* – registru electronic constituit și administrat de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, în care, conform regulilor stabilite de art.118¹, se înregistrează facturile fiscale.

SUBIECȚI ȘI OBIECTE IMPOZABILE

Articolul 94. Subiecții impozabili

Subiecții impozabili sînt:

a) persoanele juridice și fizice care sînt înregistrate sau trebuie să fie înregistrate în conformitate cu prevederile art.112;

b) persoanele juridice și fizice care importă mărfuri, cu excepția persoanelor fizice care importă mărfuri de uz sau consum personal, a căror valoare nu depășește limita stabilită de legislația în vigoare;

c) persoanele juridice și fizice care importă servicii, indiferent de faptul dacă sînt sau nu sînt înregistrate în conformitate cu art.112.

Articolul 95. Obiectele impozabile

(1) Obiecte impozabile constituie:

a) livrarea mărfurilor, serviciilor de către subiecții impozabili, reprezentînd rezultatul activității lor de întreprinzător în Republica Moldova;

b) importul mărfurilor în Republica Moldova, cu excepția mărfurilor de uz sau consum personal importate de persoane fizice, a căror valoare nu depășește limita stabilită de legislația în vigoare, importate de către persoanele fizice;

c) importul serviciilor în Republica Moldova.

(2) Nu constituie obiecte impozabile:

a) livrarea mărfurilor, serviciilor efectuată în interiorul zonei economice libere;

b) venitul sub formă de dobîndă obținut de către locator în baza unui contract de leasing;

c) livrarea de mărfuri și servicii efectuată cu titlu gratuit în scopuri de publicitate și/sau de promovare a vânzărilor în mărime anuală de 0,2% din venitul din vânzări obținut pe parcursul anului precedent anului în care se efectuează această livrare;

d) transmiterea proprietății în cadrul reorganizării agentului economic.

MODUL DE CALCULARE ȘI ACHITARE A T.V.A.

Articolul 96. Cotele T.V.A.

Se stabilesc următoarele cote ale T.V.A.:

a) cota-standard – în mărime de 20% din valoarea impozabilă a mărfurilor și serviciilor importate și a livrărilor efectuate pe teritoriul Republicii Moldova;

b) cote reduse în mărime de:

- 8% – la pâinea și produsele de panificație.

- 8% – la medicamentele

- 8% – la gazele naturale și gazele lichefiate

c) cota zero – la mărfurile și serviciile livrate în conformitate cu art.104.

Articolul 97. Valoarea impozabilă a livrării impozabile

(1) Valoarea impozabilă a livrării impozabile, reprezintă valoarea livrării achitate sau care urmează a fi achitată (fără T.V.A.).

(2) Dacă plata pentru livrare este, în totalitate sau parțial, achitată în expresie naturală, valoarea impozabilă a livrării impozabile constituie valoarea ei de piață, care se determină în conformitate cu art.5 pct.26) și art.99.

(3) Valoarea impozabilă a livrării impozabile include suma totală a tuturor impozitelor și taxelor care urmează a fi achitate, cu excepția T.V.A.

(4) Valoarea impozabilă a livrării impozabile de mărfuri (servicii), efectuate de către un subiect al impunerii, nu poate fi mai mică decât consumurile pentru producerea lor sau decât prețul de procurare al mărfurilor livrate, sau decât valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată conform art.100, sau decât prețul de cost al serviciilor prestate, cu excepția cazurilor când marfa și-a pierdut calitățile de consum, cu condiția confirmării acestui fapt de către organele și serviciile abilitate cu astfel de funcții.

Articolul 101. Modul de calculare și achitare a T.V.A.

(1) Subiecții impozabili stipulați la art.94 lit.a) sînt obligați să declare, conform art.115, și să achite la buget pentru fiecare perioadă fiscală, stabilită conform art.114, suma T.V.A., care se determină ca diferență dintre sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor și sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate furnizorilor la momentul procurării valorilor materiale, serviciilor (inclusiv T.V.A. la valorile materiale importate) folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător în perioada fiscală respectivă, ținîndu-se cont de dreptul de trecere în cont conform art.102.

(2) Dacă suma T.V.A. achitată sau ce urmează a fi achitată furnizorului la procurarea valorilor materiale, serviciilor depășește suma T.V.A. primită sau care urmează să fie primită de la

cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate, diferența se reportează în următoarea perioadă fiscală și devine o parte a sumei T.V.A. ce urmează a fi achitată pe valorile materiale, serviciile procurate în această perioadă cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(3), (5) și (6).

(4) Subiecții impozabili care importă servicii achită T.V.A. la data efectuării plății, inclusiv a plății prealabile pentru serviciul de import.

(7) Persoanele juridice și fizice care importă mărfuri pentru desfășurarea activității de întreprinzător achită T.V.A. pînă la sau în momentul prezentării declarației vamale, adică pînă la momentul introducerii mărfurilor pe teritoriul Republicii Moldova. Persoanele fizice care importă mărfuri a căror valoare depășește limita neimpozabilă de 200 de euro achită T.V.A. în funcție de valoarea impozabilă a mărfurilor (limita neimpozabilă nu micșorează valoarea impozabilă a mărfurilor).

Articolul 102. Trecerea în cont a T.V.A. pe valorile materiale, serviciile procurate

(1) în cazul achitării T.V.A. la buget, subiecților impozabili, înregistrați conform art.112, li se permite trecerea în cont a sumei T.V.A. achitate sau care urmează a fi achitate furnizorilor plătitori ai T.V.A. pe valorile materiale, serviciile procurate (inclusiv transmise în cadrul realizării contractului de comision) pentru efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfășurării activității de întreprinzător. Se permite trecerea în cont a T.V.A. la serviciile importate, procurate de către subiecții impozabili pentru efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfășurării activității de întreprinzător, numai în cazul achitării T.V.A. la buget pentru serviciile menționate în conformitate cu art.115

(6) Subiectul impozabil are dreptul la trecerea în cont a T.V.A. achitate sau care urmează a fi achitată pe valorile materiale, serviciile procurate dacă dispune:

a) de factura fiscală la valorile materiale, serviciile procurate pe care a fost achitată ori urmează a fi achitată T.V.A., sau

b) de documentul, eliberat de autoritățile vamale, care confirmă achitarea T.V.A. la mărfurile importate;

c) de documentul care confirmă achitarea TVA pentru serviciile importate.

LIVRĂRILE SCUTITE DE T.V.A.

Articolul 103. Scutirea de T.V.A.

(1) T.V.A. nu se aplică la importul mărfurilor, serviciilor și pentru livrările de mărfuri, servicii efectuate de către subiecții impozabili, ce constituie rezultatul activității lor de întreprinzător în Republica Moldova:

1) locuința, pămîntul, arenda acestora, dreptul de livrare și arendare a acestora, cu excepția plăților de comision aferente tranzacțiilor respective;

3) proprietatea de stat, răscumpărată în procesul privatizării;

9) serviciile legate de îngrijirea bolnavilor și bătrînilor, precum și mărfurile, din contul organizațiilor de binefacere, destinate pregătirii pachetelor pentru bătrînii nevoiași și distribuite lor gratuit;

10) serviciile medicale, cu excepția celor cosmetice;

11) produsele de fabricație proprie ale cantinelor studențești, școlare și ale cantinelor altor instituții de învățământ, ale spitalelor și instituțiilor preșcolare, ale cantinelor care aparțin altor instituții și organizații din sfera social-culturală finanțate, parțial sau în întregime, de la buget, precum și ale cantinelor specializate în alimentarea bătrânilor nevoiași din contul organizațiilor de binefacere;

12) serviciile financiare

13) serviciile poștale, inclusiv distribuirea pensiilor, subvențiilor, indemnizațiilor;

16) cazarea în cămine; serviciile comunale acordate populației: închirierea spațiului locativ, deservirea tehnică a blocurilor de locuințe, alimentarea cu apă, canalizarea, salubritatea, folosirea ascensoarelor;

17) serviciile de transportare a pasagerilor pe teritoriul țării, precum și serviciile de comercializare a biletelor pentru transportul de pasageri pe teritoriul țării;

18) energia electrică importată și livrată către rețelele de distribuție sau importată de acestea, cu excepția serviciilor de transport al energiei electrice importate;

(6) T.V.A. nu se aplică la plasarea și comercializarea mărfurilor în magazinele duty-free.

IMPOZITAREA LA COTA ZERO A T.V.A.

Articolul 104. Livrările impozitate la cota zero

La cota zero a T.V.A. se impozitează următoarele livrări:

a) mărfurile, serviciile pentru export și toate tipurile de transporturi internaționale de mărfuri (inclusiv de expediție) și pasageri, serviciile de transport internațional al gazelor naturale prestate de către S.A. "Moldova-Gaz", precum și serviciile operatorului aerodrom (aeropot), de comercializare a biletelor de călătorie în trafic internațional, de deservire la sol a aeronavelor, inclusiv de livrare a combustibilului și a mărfurilor la bordul aeronavei, de securitate aeronautică și de navigație aeriană, aferente aeronavelor în trafic internațional;

b) energia electrică, energia termică și apa caldă pentru bunurile imobiliare cu destinație locativă, indiferent de subiectul în a cărui gestiune se află aceste bunuri;

TERMENELE OBLIGAȚIEI FISCALE

Articolul 108. Termenele obligației fiscale

(1) Data obligației fiscale privind T.V.A. este data livrării. Data livrării se consideră data predării mărfurilor, prestării serviciilor, cu excepția cazurilor stipulate la alin.(5), (6) și (7).

(2) Pentru mărfuri, data livrării se consideră data predării (transmiterii) mărfurilor cumpărătorului (beneficiarului) sau dacă mărfurile sînt transportate, data livrării se consideră data la care începe transportarea, cu excepția mărfurilor de export pentru care data livrării se consideră data scoaterii lor de pe teritoriul Republicii Moldova.

(3) în cazul livrării de bunuri imobiliare, data livrării se consideră data trecerii bunurilor imobiliare în proprietatea cumpărătorului la data înscrierii lor în registrul bunurilor imobiliare.

(4) Pentru servicii, data livrării se consideră data prestării serviciului, data eliberării facturii fiscale sau data la care plata se efectuează subiectului impozabil, parțial sau în întregime, în dependență de ce are loc mai înainte.

(5) Dacă factura fiscală este eliberată sau plata este primită pînă la momentul efectuării livrării, data livrării se consideră data eliberării facturii fiscale sau data primirii plății, în dependență de ce are loc mai înainte.

Articolul 109. Termenele obligației fiscale în cazul importurilor

(1) Pentru mărfurile importate utilizate pentru desfășurarea activității de întreprinzător, termenul obligației fiscale se consideră data declarării mărfurilor la punctele vamale de frontieră, iar data achitării – data depunerii de către importator (declarant) sau de către un terț a mijloacelor bănești la casieria organului vamal sau la Contul Unic Trezorerial, confirmată printr-un extras din contul bancar. La serviciile importate, utilizate pentru desfășurarea activității de întreprinzător, termenul obligației fiscale și data achitării T.V.A. se consideră data efectuării plății, inclusiv a plății prealabile pentru serviciul de import.

(2) Marfa se consideră importată dacă importatorul respectă toate cerințele prevăzute de legislația vamală la importul de mărfuri pe teritoriul Republicii Moldova și dacă marfa a fost supusă taxei vamale. În cazul în care taxa vamală pe marfa importată nu trebuie achitată, marfa se consideră importată, ca și cum ea ar fi fost supusă taxei vamale, cu respectarea procedurilor corespunzătoare de import a mărfurilor, prevăzute în legislația vamală.

ADMINISTRAREA T.V.A.

Articolul 112. Înregistrarea subiectului impozabil

(1) Subiectul care desfășoară activitate de întreprinzător, cu excepția autorităților publice, instituțiilor publice, specificate la art.51, instituțiilor medico-sanitare publice și private, specificate la art.51¹, și deținătorilor patentei de întreprinzător, este obligat să se înregistreze ca contribuabil al T.V.A. dacă el, într-o oricare perioadă de 12 luni consecutive, a efectuat livrări de mărfuri, servicii în sumă ce depășește 600000 lei, cu excepția livrărilor scutite de T.V.A. Subiectul este obligat să înștiințeze oficial Serviciul Fiscal de Stat, completînd formularul respectiv, și să se înregistreze nu mai tîrziu de ultima zi a lunii în care a avut loc depășirea. Subiectul se consideră înregistrat din prima zi a lunii următoare celei în care a avut loc depășirea.

(2) Subiectul care desfășoară activitate de întreprinzător are dreptul să se înregistreze în calitate de contribuabil al TVA dacă el, într-o oarecare perioadă de 12 luni consecutive, a efectuat livrări impozabile de mărfuri, servicii (cu excepția celor de import) în sumă ce depășește 100000 lei, cu condiția că achitarea pentru aceste livrări se efectuează de cumpărători sub formă de decontare prin virament la conturile bancare ale subiectului activității de întreprinzător, deschise în instituțiile financiare ce au relații fiscale cu sistemul bugetar al Republicii Moldova. Subiectul se consideră înregistrat din prima zi a lunii următoare celei în care a avut loc depășirea de plafon, despre care fapt a fost înștiințat oficial Serviciul Fiscal de Stat, completînd formularul respectiv.

Articolul 114. Perioada fiscală privind T.V.A.

(1) Perioada fiscală privind T.V.A. constituie o lună calendaristică, începînd cu prima zi a lunii.

Articolul 115. Declararea T.V.A. și achitarea ei

(1) Fiecare subiect impozabil, specificat la art.94 lit.a) și/sau lit.c), este obligat să prezinte declarația privind T.V.A. pentru fiecare perioadă fiscală. Declarația se întocmește pe un formular oficial, care este prezentat la Serviciul Fiscal de Stat nu mai tîrziu de ultima zi a lunii care urmează după încheierea perioadei fiscale.

(1¹) Declarația privind T.V.A. se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condițiile stipulate la art.187 alin.(2¹).

(2) Fiecare subiect impozabil trebuie să verse la buget suma T.V.A., care urmează a fi achitată pentru fiecare perioadă fiscală, dar nu mai tîrziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă, cu excepția achitării T.V.A. în buget la serviciile importate, a cărei achitare se face la momentul efectuării plății, inclusiv a plății prealabile pentru serviciul de import.

Articolul 118. Evidența mărfurilor, serviciilor

(1) Fiecare subiect impozabil este obligat să țină evidența întregului volum de mărfuri, servicii livrate și a valorilor materiale, serviciilor procurate. în comerțul cu amănuntul, în sfera prestării serviciilor, subiecții impozabili sînt obligați să țină zilnic evidența tuturor mărfurilor livrate, serviciilor prestate achitate în numerar. Registrele de evidență a procurării și livrării de mărfuri, servicii trebuie întocmite în termen de o lună de la încheierea perioadei fiscale privind T.V.A.

Articolul 118¹. Registrul general electronic al facturilor fiscale

(1) Factura fiscală eliberată se supune înregistrării obligatorii de către furnizorul subiect al impunerii cu T.V.A. în Registrul general electronic al facturilor fiscale, în forma și în modul stabilit de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, în cazul în care totalul valorii impozabile a livrării impozabile cu T.V.A. depășește suma de 100000 lei.

(1¹) Factura fiscală eliberată urmează să fie înregistrată în Registrul general electronic al facturilor fiscale în termen de 10 zile lucrătoare de la data eliberării.

TITLUL IV

ACCIZELE

Articolul 119. Noțiuni

în sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noțiuni:

1) *Acciz* – impozit general de stat stabilit pentru unele mărfuri de consum.

2) *Certificat de acciz* – document eliberat de organul Serviciului Fiscal de Stat subiectului impunerii, care atestă înregistrarea acestuia și îi atribuie dreptul de a efectua tranzacții cu mărfurile supuse accizelor.

3) *încăperea de acciz* – totalitatea locurilor ce aparțin subiectului impunerii, inclusiv clădirile, încăperile, teritoriile, terenurile, orice alte locuri, care sînt situate separat, determinate în certificatul de acciz, unde mărfurile supuse accizelor se prelucrează și/sau se fabrică, se expediază (se transportă) de către subiecții impunerii.

4) *Expediere (transportare)* – deplasarea, transmiterea mărfurilor supuse accizelor din încăperea de acciz.

5) *Informație despre expediere (transportare)* – înscriere făcută în registrul de evidență a producției expediate (transportate).

SUBIECȚII IMPUNERII, OBIECTELE IMPUNERII ȘI BAZA IMPOZABILĂ

Articolul 120. Subiecții impunerii

Subiecți ai impunerii sînt:

a) persoanele juridice și persoanele fizice care prelucrează și/sau fabrică mărfuri supuse accizelor pe teritoriul Republicii Moldova;

b) persoanele juridice și persoanele fizice care importă mărfuri supuse accizelor, cu excepția mărfurilor specificate la art.124 alin.(1)-(3), (5), (7), (8).

Articolul 121. Obiectele impunerii și baza impozabilă

(1) Obiecte ale impunerii sînt mărfurile supuse accizelor, specificate în anexele la prezentul titlu.

(2) Baza impozabilă o constituie:

a) volumul în expresie naturală, dacă cotele accizelor, inclusiv în cazul importului, sînt stabilite în sumă absolută la unitatea de măsură a mărfii;

b) valoarea mărfurilor, fără a ține cont de accize și T.V.A., dacă pentru aceste mărfuri sînt stabilite cote *ad valorem* în procente ale accizelor, cu excepția art.123¹;

c) valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată conform legislației vamale, precum și impozitele și taxele ce urmează a fi achitate la momentul importului, fără a ține cont de accize și T.V.A., dacă pentru mărfurile în cauză sînt stabilite cote *ad valorem* în procente ale accizelor, cu excepția art.123¹.

COTELE ACCIZELOR, MODUL DE CALCULARE

ȘI TERMENELE DE ACHITARE

Articolul 122. Cotele accizelor

(1) Cotele accizelor, conform anexelor la prezentul titlu, se stabilesc:

a) în sumă absolută la unitatea de măsură a mărfii;

b) *ad valorem* în procente de la valoarea mărfurilor, fără a ține cont de accize și T.V.A., sau de la valoarea în vamă a mărfurilor importate, luând în considerare impozitele și taxele ce urmează a fi achitate la momentul importului, fără a ține cont de accize și T.V.A.

(2) Cotele accizelor la produse petroliere importate și/sau livrate pe teritoriul Republicii Moldova se indexează anual, la 1 ianuarie. Coeficientul de indexare constituie creșterea anuală a produsului intern brut nominal prognozată pentru anul respectiv față de anul precedent.

Articolul 123. Modul de calculare și termenele de achitare a accizelor

(1) Subiecții impunerii specificați la art.120 lit.a), care expediază (transportă) mărfuri supuse accizelor din încăperea de acciz:

a) calculează accizele pornind de la volumul mărfurilor în expresie naturală sau de la valoarea acestora (în dependență de cotă – în sumă absolută sau *ad valorem* în procente);

b) achită accizele la momentul expedierii (transportării) mărfurilor din încăperea de acciz conform cotelor stabilite în anexa nr.1 la prezentul titlu.

(2) în cazul transmiterii mărfurilor supuse accizelor cu plată sau cu titlu gratuit, inclusiv în contul salariului, angajaților subiectului impunerii, altor persoane, în cazul însușirii mărfurilor de către subiectul impunerii sau de către membrii familiei acestuia, precum și în cazul deplasării în alt mod a mărfurilor din încăperea de acciz, achitarea accizelor se efectuează în modul specificat la alin.(1).

(3) Accizele la mărfurile importate se calculează și se achită de către subiecții impunerii specificați la art.120 lit.b) o dată cu achitarea taxelor vamale. în cazul în care pentru importul de mărfuri nu se percepe taxă vamală, mărfurile se consideră importate, ca și cum ar fi fost supuse taxei vamale, cu respectarea reglementărilor stabilite de legislația vamală pentru regimul de import.

(4) în cazul exportului de mărfuri supuse accizelor, obligația de achitare a accizelor este valabilă pînă la momentul repatrierii mijloacelor bănești și prezentării documentelor justificative specificate la art.125 alin.(4). în cazul neprezentării, în termenele stabilite, a documentelor specificate la art.125 alin.(4), subiectul impunerii achită accizele, amenzile și penalitățile în mărimea și în modul prevăzute corespunzător la art.261 alin.(4) și art.228 alin.(2).

(6) Nu sînt marcate obligatoriu cu “Timbru de acciz”:

a) vinurile spumoase și spumante, divinurile în sticle de suvenire cu capacitatea de pînă la 0,25 litri, de 1,5 litri, de 3 litri și de 6 litri;

b) producția alcoolică cu conținutul de alcool etilic de pînă la 7% în volum;

c) mărfurile supuse accizelor, plasate în regimurile vamale tranzit, depozit vamal, admitere temporară, magazin duty free;

d) mărfurile supuse accizelor, fabricate pe teritoriul Republicii Moldova și expediate de către producător pentru export.

Articolul 124. înlesniri la plata accizelor

(1) Accizele nu se achită de către persoanele fizice care importă mărfuri de uz sau consum personal a căror valoare sau cantitate nu depășește limita stabilită în legislația în vigoare. În cazul în care valoarea în vamă a mărfurilor depășește limita neimpozabilă de 200 de euro, accizul se va calcula pornind de la valoarea mărfurilor în vamă, iar limita neimpozabilă menționată nu micșorează valoarea impozabilă a acestora.

(2) Accizele nu se achită la importarea următoarelor mărfuri supuse accizelor:

a) definite ca ajutoare umanitare, în modul stabilit de Guvern;

b) destinate proiectelor de asistență tehnică, realizate pe teritoriul Republicii Moldova de către organizațiile internaționale și țările donatoare în limita tratatelor la care aceasta este parte. Lista tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și a proiectelor de asistență tehnică se stabilește de Guvern;

c) destinate folosinței oficiale a misiunilor diplomatice și a altor misiuni asimilate lor în Republica Moldova, precum și uzului sau consumului personal al membrilor personalului diplomatic și administrativ-tehnic al acestor misiuni și al membrilor familiei care locuiesc împreună cu ei, pe bază de reciprocitate, în modul stabilit de Guvern.

(3) Accizele nu se achită pentru mărfurile finanțate din contul împrumuturilor și granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanție de stat, din contul împrumuturilor acordate de organismele financiare internaționale (inclusiv din cota-parte a Guvernului), destinate realizării proiectelor respective, precum și din contul granturilor acordate instituțiilor finanțate de la buget, conform listei aprobate de Guvern.

(5) Accizele nu se achită la plasarea, livrarea de pe teritoriul vamal în magazinele duty-free și comercializarea de către aceste magazine a mărfurilor supuse accizelor, precum și la introducerea mărfurilor supuse accizelor pe teritoriul vamal și plasarea acestora sub regimurile vamale de tranzit, transformare sub control vamal, antrepozit vamal, sub destinațiile vamale de distrugere, abandon în folosul statului.

(11¹) Accizele nu se achită pentru mărfurile supuse accizelor, importate de către persoane juridice în scopuri necomerciale dacă valoarea în vamă a acestor mărfuri nu depășește suma de 100 de euro. În cazul în care valoarea lor în vamă depășește limita neimpozabilă indicată, accizele se calculează pornind de la valoarea mărfurilor în vamă, iar limita neimpozabilă menționată nu micșorează valoarea impozabilă a acestora.

ÎNREGISTRAREA SUBIECȚILOR ÎMPUNERII. EVIDENȚA MĂRFURILOR

SUPUSE ACCIZELOR CE SE EXPEDIAZĂ (SE TRANSPORTĂ).

DECLARAREA ACHITĂRII ACCIZELOR

Articolul 126. Înregistrarea subiecților impunerii

(1) Persoanele juridice și persoanele fizice care preconizează să se ocupe sau care se ocupă cu prelucrarea și/sau fabricarea mărfurilor pasibile impunerii cu accize sînt obligate să primească certificatul de acciz de modelul stabilit, pînă a începe desfășurarea activității în cauză.

Articolul 127. Evidența mărfurilor supuse accizelor ce se expediază (se transportă).
Declararea achitării accizelor

(1) Subiectul impunerii este obligat să țină registrul de evidență a mărfurilor ce se expediază (se transportă) pentru fiecare încăpere de acciz. Forma registrului și informația ce trebuie reflectată în acesta sînt stabilite de către Guvern. înscrierea în registru se face pînă la expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor din încăperea de acciz.

(2) Registrul de evidență a mărfurilor expediate (transportate) trebuie să se afle într-un loc determinat, accesibil verificării de către persoanele cu funcții de răspundere autorizate ale Serviciului Fiscal de Stat a înscrierilor, și să fie prezentat acestor persoane la prima solicitare.

(3) Subiecții impunerii prevăzuți la art.120 lit.a) sînt obligați să prezinte declarația privind achitarea accizelor cel tîrziu în ultima zi a lunii care succede luna în care a fost efectuată expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor. Forma declarației și modul de completare a acesteia se stabilesc de către Guvern.

(4) Declarația menționată la alin.(3) se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condițiile stipulate la art.187 alin.(2¹).

ADMINISTRAREA ACCIZELOR

Articolul 128. Controlul efectuat de organele fiscale și organele vamale

(1) Persoana cu funcții de răspundere autorizată a Serviciului Fiscal de Stat este în drept:

a) să intre și/sau să controleze orice loc, clădire, încăpere (cu excepția celor folosite exclusiv ca locuință), să controleze orice mijloc de transport în încăpere sau pe drum, precum și mărfurile aflate în ele, să controleze orice dări de seamă, documente, inclusiv de transport, care, la părerea acestei persoane, se folosesc în tranzacții cu mărfuri pasibile impunerii cu accize. Aceste acțiuni se permit numai în timpul orelor de lucru;

b) să întreprindă acțiunile specificate la lit.a) în afara orelor de lucru ori să controleze încăperile de locuit numai în baza încheierii judecătorului de instrucție – în cazul în care există bănuieli întemeiate că se admite o încălcare la achitarea accizelor sau că în locul, clădirea, încăperea, mijlocul de transport în cauză se află mărfuri pasibile impunerii cu accize, dar pentru care accizele nu au fost achitate;

c) să sechestreze mărfurile pasibile impunerii cu accize, mijloacele de transport în care au fost depistate mărfuri supuse accizelor și care se află la dispoziția sau în folosința persoanei juridice sau persoanei fizice, dacă această persoană nu poate prezenta dovezi de achitare a accizelor. în acest caz, persoana cu funcții de răspundere este obligată să elibereze o înștiințare scrisă de sechestrare, care trebuie să conțină o descriere detaliată a mărfurilor sau a mijlocului de transport, a locului și timpului sechestrării. Dacă persoana ale cărei mărfuri sau mijloc de transport au fost sechestrate nu achită accizele în termen de 20 de zile din data sechestrării, accizele se percep prin executare silită, în conformitate cu legislația fiscală.

(2) Controlul asupra achitării accizelor se efectuează de către organele vamale în conformitate cu prezentul titlu și cu legislația vamală.

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Cota standart TVA in 3 state ale lumii. Eseu.
2. Taxa pe valoarea adaugata. Noțiune. Subiecții si obiectul impunerii. Modul de calculare si

achitare. Termenele si obligatiile fiscale.

3. Accizele. Noțiune. Subiecții si obiectul impunerii.Modul de calculare si achitare. Termenele si obligatiile fiscale.

Anexa nr.1

Mărfurile supuse accizelor

Poziția tarifară	Denumirea mărfii	Unitate a de măsură	Co ta accizului
1	2	3	4
160430	Icre (caviar) și înlocuitori de icre	valoare a în lei	25 %
220300	Bere fabricată din malț	litru	1,9 4 lei
2205	Vermuturi și alte vinuri din struguri proaspeți, aromatizate cu plante sau cu substanțe aromatizante	litru	10 lei
220600	Alte băuturi fermentate (de exemplu, obținute din suc de pere proaspete, cidru, hidromel); amestecuri de băuturi fermentate, amestecuri de băuturi fermentate și băuturi nealcoolice, nedenumite și necuprinse în altă parte	litru	10 lei
2207	Alcool etilic nedenaturat cu o concentrație de alcool de 80% vol. sau mai mare; alcool etilic și alte alcooluri denaturate, de orice concentrație	litru alcool absolut	70 lei
2208	Alcool etilic nedenaturat cu o concentrație de alcool de până la 80% volum, distilate, rachiuri, lichioruri și alte băuturi alcoolice	litru alcool absolut	70 lei
240210000	Țigări de foi (inclusiv cele cu capete tăiate) și trabucuri (țigări	valoare a în lei	40 %

fine), conținând tutun

Țigarete care conțin tutun:

240220	– cu filtru	1000 bucăți/ valoarea în lei	45 lei + 24%
	– fără filtru	1000 bucăți	30 lei
240290000	Alte țigări de foi, trabucuri și țigarete, conținând înlocuitori de tutun	valoare a în lei	40 %
2403	Alte tutunuri și înlocuitori de tutun fabricate; tutunuri “omogenizate” sau “reconstituite”; extracte și esențe de tutun	kg	10 0 lei
270710100	Benzoli destinați utilizării drept carburanți sau combustibili	tona	32 00 lei
270720100	Toluoli destinați utilizării drept carburanți sau combustibili	tona	32 00 lei
270730100	Xiloli destinați utilizării drept carburanți sau combustibili	tona	32 00 lei
270750	Alte amestecuri de hidrocarburi aromatice, care distilă în proporție de minimum 65% (inclusiv pierderile) la 250 grade C după metoda ASTM D 86	tona	32 00 lei
270900100	Condensat de gaz natural	tona	32 00 lei
271011110- 271019290	Uleiuri (distilate) ușoare și medii	tona	32 00 lei
271019310- 271019490	Motorină, inclusiv combustibil (carburant) diesel și combustibil pentru cuptoare	tona	13 30 lei
271019510	Păcură destinată a fi supusă unui tratament specific	tona	13 30 lei
271019610	Păcură cu un conținut de sulf de maximum 1% din greutate	tona	13 30 lei
271019630	Păcură cu un conținut de sulf peste 1% în greutate, dar de maximum 2%	tona	13 30 lei

271019650	Păcură cu un conținut de sulf peste 2% în greutate, dar de maximum 2,8%	tona	13 30 lei
271019690	Păcură cu un conținut de sulf de peste 2,8% în greutate	tona	13 30 lei
271112	Propan	tona	19 95 lei
271113	Butan	tona	19 95 lei
271114000	Etilenă, propilenă, butilenă și butadienă	tona	19 95 lei
271119000	Altele	tona	19 95 lei
280430000	Azot	tona	10 5 euro
280440000	Oxigen	tona	11 6 euro
290110000	Hidrocarburi aciclice saturate	tona	32 00 lei
290124100	Buta-1,3-dienă	tona	32 00 lei
290129000	Alte hidrocarburi aciclice nesaturate	tona	32 00 lei
290211000	Ciclohexan	tona	32 00 lei
290219	Alte hidrocarburi ciclanice, ciclenice și cicloterpenice	tona	32 00 lei
ex.290220000	Benzen destinat a fi utilizat drept carburant sau combustibil	tona	32 00 lei
290230000	Toluen	tona	32 00 lei
290244000	Amestec de izomeri ai xilenului	tona	32 00 lei
290290900	Alte hidrocarburi ciclice	tona	32 00 lei
290511000- 290513000	Alcooli monohidroxilici (metanol, propanol, butan-1-ol)	tona	32 00 lei

290514	Alți butanoli	tona	32 00 lei
290516	Octanol (alcool octilic) și izomerii lui	tona	32 00 lei
290519000- 290549	Alți alcooli aciclici și derivații lor halogenați, sulfonați, nitrați sau nitrozați	valoare a în lei	5%
ex.290519000	Pentanol (alcool amelic)	tona	32 00 lei
2906	Alcooli ciclici și derivații lor halogenați, sulfonați, nitrați sau nitrozați	valoare a în lei	5%
2909	Eteri, eter-alcooli, eter-fenoli, eter-alcool-fenoli, peroxizi de alcooli, peroxizi de eteri, peroxizi de cetone (cu compoziție chimică definită sau nu) și derivații lor halogenați, sulfonați, nitrați sau nitrozați	tona	32 00 lei
3302	Amestecuri de substanțe odoriferante și amestecuri (inclusiv soluțiile alcoolice) pe baza uneia sau mai multor substanțe odoriferante, de tipul celor utilizate ca materii prime pentru industrie; alte preparate pe bază de substanțe odoriferante, de tipul celor utilizate pentru fabricarea băuturilor	valoare a în lei	5%
330300	Parfumuri și ape de toaletă	valoare a în lei	30 %
321210	Folii pentru marcarea prin presare la cald	valoare a în lei	5%
321290	Alți pigmenți (inclusiv pulberi și fulgi metalici), dispersați într-un mediu neapos, sub formă de lichid sau pastă, de tipul celor utilizați pentru fabricarea vopselelor (inclusiv emailuri)	valoare a în lei	5%
381400900	Alți solvenți și diluanți organici compuși nedenumiți și necuprinși în altă parte; preparate pentru îndepărtarea vopselelor sau lacurilor	tona	32 00 lei

381700500	– Achilbenzeni lineari	tona	32 00 lei
381700800	Altele	tona	32 00 lei
ex.4303	îmbrăcăminte din blană (de nurcă, vulpe polară, vulpe, samur)	valoare a în lei	25 %
7113	Articole de bijuterie sau de giuvaiergerie și părți ale acestora, din metale prețioase sau din metale placate sau dublate cu metale prețioase: – din metale prețioase, chiar acoperite, placate sau dublate cu metale prețioase: – – din argint, chiar acoperite, placate sau dublate cu alte metale prețioase		
711311000		gramul	2,1 0 lei
711319000	– – din alte metale prețioase, chiar acoperite, placate sau dublate cu metale prețioase	gramul	32 lei
711320000	– din metale comune placate sau dublate cu metale prețioase	gramul	32 lei
8519	Aparate de înregistrare a sunetului; aparate de reproducere a sunetului; aparate de înregistrare și reproducere a sunetului	valoare a în lei	15 %
852110	Aparate video de înregistrat sau de reprodus, chiar încorporând un receptor de semnale videofonice cu bandă magnetică	valoare a în lei	5%
852190000	Alte aparate video de înregistrat sau de reprodus, chiar încorporând un receptor de semnale videofonice	valoare a în lei	5%
8527	Aparate de recepție pentru radiotelefonie, radiotelegrafie sau radiodifuziune, chiar combinate în același corp, cu un aparat de înregistrare sau de reproducere a sunetului sau cu un ceas	valoare a în lei	5%

Note:

1. în cazul în care mărfurile supuse accizelor se expediază (se transportă), se importă într-o formă ce nu corespunde unităților de măsură în care sînt stabilite cotele accizelor, impozitarea (aplicarea timbrului de acciz sau “Timbrului de acciz”) se efectuează pe baza cotelor aprobate, recalculîndu-se volumele în unitatea de măsură dată. în mod similar se efectuează recalcularea accizelor la spirit, în funcție de conținutul de alcool absolut.

2. în cazul în care mărfurile supuse accizelor pasibile marcării cu timbru de acciz sau “Timbru de acciz” se expediază (transportă), importă într-o formă ce nu corespunde unităților de măsură în care sînt stabilite cotele accizelor, acestor mărfuri li se aplică un singur timbru de acciz sau “Timbru de acciz”, a cărui valoare se determină la momentul expedierii (transportării), importării mărfurilor în cauză, pornindu-se de la cotele aprobate, recalculat în unitatea de măsură necesară.

3. Prin derogare de la prevederile art.125, suma accizelor vărsată în buget pentru alcoolul etilic nedenaturat de la poziția tarifară 22071000, procurat în scopul utilizării lui în medicină în volumul contingentului anual stabilit de Guvern, se restituie conform Regulamentului aprobat de Guvern.

5. Sumele accizelor achitate de agenții economici la procurarea mărfurilor de la pozițiile tarifare 270710100, 270720100, 270730100, 270750, 270900100, 271011110 – 271019290, 290110000, 290124100, 290129000, 290211000, 290219, 290220000, 290230000, 290244000, 290290900, 290511000 – 290513000, 290514, 290516, 290519000–290549, 2906, 2909, 3302, 321210, 321290, 381400900, 381700800 se trec în cont dacă mărfurile în cauză sînt utilizate în procesul de producție în altă calitate decît cea de carburanți și combustibili, iar cele de la pozițiile tarifare 271011310, 271011700 și 271019210 se trec în cont la nivelul agenților economici care efectuează alimentarea aeronavelor. Prin derogare de la prevederile art.125 din Codul fiscal, în cazul utilizării mărfurilor menționate în calitate de materie primă pentru producerea și/sau prelucrarea mărfurilor care nu sînt supuse accizelor sau în calitate de combustibil (carburanți) în aviația civilă, trecerea în cont a sumelor accizelor se efectuează în formă de stingere a restanțelor plătitorului față de buget la alte impozite și taxe, iar în lipsa restanțelor sumele accizelor se transferă la contul bancar al agentului economic în modul stabilit de Guvern.

6. Alcoolul etilic nedenaturat de la poziția tarifară 22071000, destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică, este scutit de plata accizelor în limita volumului stabilit de ministerul de ramură, coordonat cu Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și Serviciul Vamal, în vederea realizării programului de activitate al industriei de parfumerie și cosmetică pe anul respectiv.

9. Mărfurile de la pozițiile tarifare 280430000 și 280440000 produse pe teritoriul țării sînt scutite de plata accizului.

Anexa nr.2

Cota accizului pentru mijloacele de transport

Poziția tarifară	Denumirea mărfii	Unitatea de măsură	Cota accizului în funcție de termenul de exploatare a mijlocului de transport			
			0–7 ani	8 ani	9 ani	10 ani
8703	Autoturisme și alte					

autovehicule,
 în principal
 concepute
 pentru
 transportul
 persoanelor
 (altele decât
 cele de la
 poziția
 tarifară
 8702),
 inclusiv
 mașinile de
 tipul “break”
 și mașinile de
 curse:

– Alte
 vehicule cu
 motor cu
 piston
 alternativ cu
 aprindere prin
 scînteie:

870321	– – Cu capacitatea cilindrică de maximum 1000 cm ³	cm ³	0,38 euro	0,40 euro	0,42 euro	0,44 euro
870322	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 1000 cm ³ , dar de maximum 1500 cm ³	cm ³	0,50 euro	0,53 euro	0,55 euro	0,58 euro
870323	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 1500 cm ³ , dar de maximum 2000 cm ³	cm ³	0,77 euro	0,81 euro	0,85 euro	0,89 euro
	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 2000 cm ³ , dar de maximum	cm ³	1,27 euro	1,33 euro	1,40 euro	1,46 euro

	3000 cm ³					
870324	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 3000 cm ³	cm ³	3,50 euro	3,50 euro	3,50 euro	3,50 euro
	– Alte vehicule (autoturisme) cu motor cu piston, cu aprindere prin compresie (diesel sau semidiesel):					
870331	– – Cu capacitatea cilindrică de maximum 1500 cm ³	cm ³	0,50 euro	0,53 euro	0,55 euro	0,58 euro
870332	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 1500 cm ³ , dar de maximum 2500 cm ³	cm ³	1,27 euro	1,33 euro	1,40 euro	1,46 euro
870333	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 2500 cm ³	cm ³	3,50 euro	3,50 euro	3,50 euro	3,50 euro

Note:

1. Cota accizelor se majorează pentru autoturismele cu termenul de exploatare:

de la 3 la 5 ani – cu 0,02 euro pentru fiecare cm³;

de la 5 la 7 ani – cu 0,03 euro pentru fiecare cm³;

de la 7 la 8 ani – cu 0,04 euro pentru fiecare cm³;

de la 8 la 9 ani – cu 0,05 euro pentru fiecare cm³;

de la 9 la 10 ani – cu 0,06 euro pentru fiecare cm³;

de 10 ani – cu 0,07 euro pentru fiecare cm³.

2. Prin derogare de la prezenta anexă, suma accizului calculat pentru fiecare autovehicul de epocă de la poziția tarifară 8703 este de 10 mii euro.

[Anexa nr.2 la Titlul IV introdusă prin **Legea nr.178 din 11.07.2012**, în vigoare 01.01.2013]

Tema 13. Reglementarea impozitului pe venit aplicat persoanelor ce practică activitatea de antreprenoriat.

- 1. Subiecții și obiectul impunerii.**
- 2. Modul de calculare și achitare.**
- 3. Termenele și obligațiile fiscale.**
- 4. Deducerea cheltuielilor aferente activității de întreprinzător.**
- 5. Reguli de evidență.**

Tema 14. Reglementarea Impozitului pe venit al persoanelor fizice ce nu practică activitatea de antreprenoriat.

- 1. Subiecții și obiectul impunerii.**
- 2. Modul de calculare și achitare.**
- 3. Termenele și obligațiile fiscale.**
- 4. Reținerea impozitului din salariu.**
- 5. Obligația prezentării declarației fiscale.**
- 6. Semnatura electronică.**

TITLUL II (notite extrase din Titlul II)

IMPOZITUL PE VENIT

Articolul 12. Noțiuni

4) *Venit impozabil* – venitul brut, inclusiv facilitățile acordate de patron, obținut de contribuabil din toate sursele într-o anumită perioadă fiscală, cu excepția deducerilor și scutirilor, aferente acestui venit, la care are dreptul contribuabilul conform legislației fiscale.

11) *Deducere* – sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului conform prevederilor legislației fiscale.

12) *Scutire* – sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului conform art.33, 34 și 35.

13) *Trecere în cont* – sumă reținută și/sau achitată prealabil cu care contribuabilul are dreptul să micșoreze suma impozitului.

Articolul 12¹. Perioada fiscală privind impozitul pe venit

(1) Prin perioadă fiscală privind impozitul pe venit se înțelege anul calendaristic la încheierea căruia se determină venitul impozabil și se calculează suma impozitului care trebuie achitată.

Articolul 13. Subiecții impunerii

(1) *Subiecți ai impunerii* sînt:

a) persoanele juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova, cu excepția societăților specificate la art.5 pct.9), care desfășoară activitate de întreprinzător, precum și persoanele care practică activitate profesională, care, pe parcursul perioadei fiscale, obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;

b) persoanele fizice rezidente cetățeni ai Republicii Moldova care nu desfășoară activitate de întreprinzător și pe parcursul perioadei fiscale obțin venituri impozabile din orice surse aflate în Republica Moldova și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea lor în Republica Moldova;

(2) Subiecții impunerii sînt obligați să declare venitul brut obținut din toate sursele.

Articolul 14. Obiectul impunerii

(1) *Obiect al impunerii* îl constituie:

a) venitul din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova, cu excepția deducerilor și scutirilor la care au dreptul, obținut de persoanele juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova care desfășoară activitate de întreprinzător, precum și de persoanele care practică activitate profesională;

b) venitul din orice surse aflate în Republica Moldova, inclusiv facilitățile acordate de patron, precum și din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea în Republica Moldova, cu excepția deducerilor și scutirilor la care au dreptul, obținut de persoanele fizice rezidente cetățeni ai Republicii Moldova care nu desfășoară activitate de întreprinzător;

Articolul 15. Cotele de impozit

Suma totală a impozitului pe venit se determină:

a) pentru persoane fizice și întreprinzători individuali, în mărime de:

- 7% din venitul anual impozabil ce nu depășește suma de 26700 lei;

- 18% din venitul anual impozabil ce depășește suma de 26700 lei;

b) pentru persoanele juridice – în mărime de 12% din venitul impozabil;

c) pentru gospodăriile țărănești (de fermier) – în mărime de 7% din venitul impozabil;

Articolul 18. Sursele de venit impozabile

în venitul brut se includ:

a) venitul provenit din activitatea de întreprinzător, din activitatea profesională sau din alte activități similare;

c) plățile pentru munca efectuată și serviciile prestate (inclusiv salariile), facilitățile acordate de patron, onorariile, comisioanele, primele și alte retribuții similare;

d) venitul din chirie (arendă);

g) venitul obținut sub formă de dobândă;

Articolul 19. Facilități acordate de patron

Facilitățile impozabile acordate de patron includ:

a) plățile acordate salariatului de către patron pentru recuperarea cheltuielilor personale, precum și plățile în favoarea lucrătorului, efectuate altor persoane, cu excepția plăților în bugetul asigurărilor sociale de stat și a primelor de asigurare obligatorie de stat;

b) suma anulată a datoriei salariatului față de patron;

c) suma plătită suplimentar de patron la orice plată a salariatului pentru locuința acordată de către patron;

d) suma dobânzii, determinată ca rezultat al diferenței pozitive dintre rata de bază (rotunjită până la următorul procent întreg) stabilită de Banca Națională a Moldovei în luna noiembrie a anului precedent anului fiscal de gestiune (rata dobânzii aplicată la operațiunile de politică monetară pe termen scurt – pentru împrumuturile acordate pe un termen de până la 5 ani; rata dobânzii la creditele pe termen lung – pentru împrumuturile acordate pe un termen mai mare de 5 ani) și rata dobânzii calculată pentru împrumuturile acordate de către angajator salariatului, în funcție de termenul lor de acordare;

Articolul 20. Sursele de venit neimpozabile

în venitul brut nu se includ următoarele tipuri de venit:

a) anuitățile sub formă de drepturi de asigurări sociale achitate din bugetul asigurărilor sociale de stat și drepturi de asistență socială achitate din bugetul de stat, specificate de legislația în vigoare, inclusiv primite în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; sumele și despăgubirile de asigurare, primite în baza contractelor de asigurare și coasigurare, exclusiv primite în cazul înlocuirii forțate a proprietății conform art.22;

b) despăgubirile și indemnizațiile unice primite, conform legislației, în urma unui accident de muncă sau în urma unei boli profesionale, de salariați ori de moștenitorii lor legali;

c) plățile, precum și alte forme de compensații acordate în caz de boală, de traumatisme, sau în alte cazuri de incapacitate temporară de muncă, conform contractelor de asigurare de sănătate;

d) compensarea cheltuielilor salariaților legate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu: pentru aparatul Președintelui Republicii Moldova, Parlament și aparatul acestuia, aparatul Guvernului, în limitele și în modul stabilite de Președintele Republicii Moldova, Parlament și, respectiv, de Guvern. Compensarea cheltuielilor salariaților agenților economici legate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu, în limitele stabilite de actele normative și în modul stabilit de Guvern. Compensarea cheltuielilor salariaților legate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu în cazul depășirii limitelor de cazare stabilite de Guvern;

e) bursele elevilor, studenților și persoanelor aflate la învățământ postuniversitar sau la învățământ postuniversitar specializat la instituțiile de învățământ de stat și particulare, în conformitate cu legislația cu privire la învățământ, stabilite de aceste instituții de învățământ, precum și bursele acordate de către organizațiile filantropice, cu excepția retribuției pentru activitatea didactică sau de cercetare, indemnizațiile unice acordate tinerilor specialiști angajați la lucru, conform repartizării, în localitățile rurale;

f) pensiile alimentare și indemnizațiile pentru copii;

g) indemnizațiile de concediere stabilite conform legislației;

h) compensațiile nominative plătite păturilor insuficient asigurate, social vulnerabile ale populației, precum și prestațiile de asigurări sociale, care nu sînt achitate sub formă de anuități;

l) ajutoarele primite de la organizații filantropice – fundații și asociații obștești – în conformitate cu prevederile statutului acestor organizații și ale legislației;

o) sumele pe care le primesc donatorii de sînge de la instituțiile medicale de stat;

u) premiul național al Republicii Moldova în domeniul literaturii, artei, arhitecturii, științei și tehnicii, precum și premiile elevilor și profesorilor animatori acordate, în mărimi stabilite în actele normative în vigoare, pentru performanțele obținute în cadrul olimpiadelor și concursurilor raionale, orășenești, municipale, zonale, republicane, regionale și internaționale;

x) veniturile persoanelor fizice obținute din activitatea în baza patentei de întreprinzător;

y) veniturile obținute de persoanele fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și gospodăriilor țărănești (de fermier), de la predarea materiei prime secundare, inclusiv a deșeurilor și a reziduurilor de hîrtie și de carton, de cauciuc, de plastic și de sticlă (cioburi de sticlă), de metale feroase și neferoase, a reziduurilor industriale care conțin metale sau aliaje ale acestora și ambalajului returnabil, precum și de la livrarea producției din fitotehnie și horticultură în formă naturală și a producției din zootehnie în formă naturală, în masă vie și sacrificată;

DEDUCERILE AFERENTE ACTIVITĂȚII DE ÎNTRERINZĂTOR

Articolul 23. Regula generală

Nu se permite deducerea cheltuielilor personale și familiale, cu excepția cazurilor pentru care prezentul titlu prevede un alt mod de reglementare.

Articolul 24. Deducerea cheltuielilor aferente activității de întreprinzător

(1) Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare, achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul anului fiscal, exclusiv în cadrul activității de întreprinzător.

(2) în cazul în care cheltuielile suportate de contribuabil cuprind cheltuielile aferente activității de întreprinzător și cheltuielile personale, deducerea se permite numai atunci când cheltuielile aferente activității de întreprinzător le depășesc pe cele personale și numai pentru acea parte a cheltuielilor care se referă nemijlocit la desfășurarea activității de întreprinzător.

(3) Deducerea cheltuielilor de delegații, de reprezentanță, de asigurare a agenților economici se permite în limitele stabilite de Guvern.

(6) Nu se permite deducerea sumelor plătite la procurarea proprietății pe care se calculează uzura (amortizarea) și față de care se aplică prevederile art.26, 28 și 29.

(7) Nu se permite deducerea compensațiilor, remunerațiilor, dobânzilor, plății pentru închirieri de bunuri și altor cheltuieli efectuate în interesul unui membru al familiei contribuabilului, al unei persoane cu funcție de răspundere sau al unui conducător de agent economic, al unui membru al societății sau al altei persoane interdependente, dacă nu există justificarea plății unei astfel de sume.

(8) Nu se permite deducerea pierderilor în urma vânzării sau schimbului proprietății, îndeplinirii lucrărilor și prestării serviciilor, efectuate, în mod direct sau mijlocit, între persoanele interdependente.

(9) Nu se permite deducerea cheltuielilor legate de obținerea venitului scutit de impozitare.

(10) Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare suportate de contribuabil pe parcursul anului fiscal, neconfirmate documentar, în mărime de 0,2% din venitul impozabil.

(18) Nu se permite deducerea sumei din reevaluarea mijloacelor fixe și a altor active.

Articolul 30. Restricțiile privind deducerea impozitelor și amenzilor

(1) Nu se permite deducerea impozitului pe venit, instituit în prezentul titlu, a penalităților și a amenzilor aferente lui, precum și a amenzilor și penalităților aferente altor impozite, taxe și plăți obligatorii la buget, a amenzilor și penalităților aplicate pentru încălcarea actelor normative.

SCUTIRI ȘI ALTE DEDUCERI

Articolul 33. Scutiri personale

(1) Fiecare contribuabil (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire personală în sumă de 9120 lei pe an.

(2) Suma scutirii personale, stabilită la alin.(1), va constitui 13560 lei pe an pentru orice persoană care:

a) s-a îmbolnăvit și a suferit de boala actinică provocată de consecințele avariei de la C.A.E. Cernobil;

b) este invalid și s-a stabilit că invaliditatea sa este în legătură cauzală cu avaria de la C.A.E. Cernobil;

c) este părintele sau soția (soțul) unui participant căzut sau dat dispărut în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, cât și în acțiunile de luptă din Republica Afghanistan;

d) este invalid ca urmare a participării la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, precum și în acțiunile de luptă din Republica Afghanistan;

e) este invalid de război, invalid din copilărie, invalid de gradul I și II;

f) este pensionar-victimă a represiunilor politice, ulterior reabilitată.

Articolul 34. Scutiri acordate soției (soțului)

(1) Persoana fizică rezidentă aflată în relații de căsătorie are dreptul la o scutire suplimentară în sumă de 9120 lei anual, cu condiția că soția (soțul) nu beneficiază de scutire personală.

(2) Persoana fizică rezidentă aflată în relații de căsătorie cu orice persoană specificată la art.33 alin.(2) are dreptul la o scutire suplimentară în sumă de 13560 lei anual, cu condiția că soția (soțul) nu beneficiază de scutire personală.

(3) Prevederile alin.(1) și (2) se vor aplica din luna următoare lunii în care au apărut circumstanțele necesare pentru exercitarea dreptului specificat în acestea.

Articolul 35. Scutiri pentru persoanele întreținute

(1) Contribuabilul (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire în sumă de 2040 lei anual pentru fiecare persoană întreținută, cu excepția invalizilor din copilărie pentru care scutirea constituie 9120 lei anual.

(2) în înțelesul prezentului titlu, *persoană întreținută* este persoana care întrunește toate cerințele de mai jos:

a) este un ascendent sau descendent al contribuabilului sau al soției (soțului) contribuabilului (părinții sau copiii, inclusiv înfietorii și înfiații) ori invalid din copilărie rudă de gradul doi în linie colaterală;

b) locuiește împreună cu contribuabilul sau nu locuiește cu acesta, dar își face studiile la secția cu frecvență a unei instituții de învățământ mai mult de 5 luni pe parcursul anului fiscal;

c) este întreținută de contribuabil;

d) are un venit ce nu depășește suma de 9120 lei anual.

Capitolul 6

REGULI DE EVIDENȚĂ

Articolul 44. Metodele de evidență și aplicarea lor

(1) Cu excepția cazurilor când este prevăzut altceva, se aplică următoarele metode de evidență:

a) pentru persoanele fizice – metoda de casă sau metoda calculelor;

b) pentru persoanele juridice – metoda calculelor.

(2) Prin *metodă de casă* se înțelege metoda conform căreia:

a) venitul este raportat la anul fiscal în care acesta este obținut în mijloace bănești sau sub formă de proprietate materială;

b) deducerea se permite în anul fiscal pe parcursul căruia au fost suportate cheltuielile, cu excepția cazurilor când aceste cheltuieli trebuie raportate la un alt an fiscal, în scopul reflectării corecte a venitului.

(3) Prin *metoda calculelor* se înțelege metoda conform căreia:

a) venitul este raportat la anul fiscal în care a fost câștigat;

b) deducerea se permite în anul fiscal în care au fost calculate sau au fost suportate cheltuielile ori au fost efectuate alte plăți, cu condiția că aceste cheltuieli și plăți nu trebuie raportate la un alt an fiscal în scopul reflectării corecte a venitului.

REGIMUL FISCAL AL AGENȚILOR ECONOMICI SUBIECȚI

AI SECTORULUI ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII

[Cap.7¹ introdus prin **Legea nr.267 din 23.12.2011**, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 54¹. Subiecții impunerii

(1) Subiecții ai impunerii sînt agenții economici care nu sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A., cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier) și întreprinzătorilor individuali.

(2) Agenții economici care corespund prevederilor alin.(1) și care, la situația din 31 decembrie a perioadei fiscale precedente perioadei fiscale de declarare, au obținut venit din activități operaționale în sumă de pînă la 100000 lei utilizează regimul de impozitare prevăzut de prezentul capitol.

(3) Agenții economici menționați la alin.(1) care, la situația din data de 31 decembrie a perioadei fiscale precedente perioadei fiscale de declarare, au obținut venit din activități operaționale în sumă de la 100000 la 600000 lei pot alege regimul de impozitare prevăzut de prezentul capitol sau regimul de impozitare aplicat în modul general stabilit din momentul în care sînt înregistrați benevol în calitate de plătitori de T.V.A.

(4) Agenții economici care, pe parcursul perioadei fiscale declarate, devin plătitori de T.V.A. vor aplica regimul de impozitare în modul general stabilit din momentul în care sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A.

(5) Agenții economici care, pe parcursul perioadei fiscale declarate, au încetat a fi plătitori de T.V.A. vor aplica regimul de impozitare prevăzut de prezentul capitol din momentul menționat la art.113 alin.(4).

(6) Agenții economici care aplică regimul de impozitare conform prezentului capitol utilizează regulile de evidență prevăzute la cap.6 din prezentul titlu.

[Art.54¹ modificat prin **Legea nr.178 din 11.07.2012**, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 54¹/1. Perioada fiscală

(1) Prin perioadă fiscală se înțelege anul calendaristic la a cărui încheiere se determină venitul din activitatea operațională.

(2) Pentru agenții economici nou-creați, perioadă fiscală se consideră perioada de la data înregistrării agentului economic și până la finele anului calendaristic.

(3) Pentru agenții economici lichidați sau reorganizați, perioadă fiscală se consideră perioada de la începutul anului calendaristic și până la data radierii agentului economic din Registrul de stat.

(4) Prin derogare de la prevederile alin.(1) al prezentului articol, pentru agenții economici specificați la art.54¹ alin.(4), perioadă fiscală privind aplicarea regimului de impozitare conform prezentului capitol se consideră perioada de la începutul anului calendaristic și până la data înregistrării acestora ca plătitori de T.V.A.

(5) Prin derogare de la prevederile alin.(1) al prezentului articol, pentru agenții economici specificați la art.54¹ alin.(5), perioadă fiscală privind aplicarea regimului de impozitare conform prezentului capitol se consideră perioada de la data la care aceștia au încetat a fi plătitori de T.V.A. și până la sfârșitul anului calendaristic.

Articolul 54². Obiectul impunerii

Obiect al impunerii este venitul din activitatea operațională obținut în perioada fiscală de declarare.

Articolul 54³. Cota de impozit

Cota impozitului pe venit constituie 3% din obiectul impunerii.

Articolul 54⁴. Modul de calculare, achitare și declarare

(1) Calcularea impozitului pe venit se efectuează prin aplicarea cotei impozitului asupra venitului din activitatea operațională.

(2) Calcularea impozitului se efectuează trimestrial. Achitarea la buget se efectuează în termen de o lună de la încheierea trimestrului corespunzător.

(3) Darea de seamă privind impozitul pe venit se prezintă nu mai târziu de 31 martie a anului următor perioadei fiscale de declarare.

(4) Formularul și modul de completare a dării de seamă privind impozitul pe venit se aprobă de către Ministerul Finanțelor.

PREZENTAREA DECLARAȚIEI CU PRIVIRE LA IMPOZITUL PE VENIT

ȘI A DOCUMENTULUI CU PRIVIRE LA VENITUL SOCIETĂȚII.

UTILIZAREA CODULUI FISCAL

Articolul 83. Prezentarea declarației cu privire la impozitul pe venit și a documentului cu privire la venitul societății

(1) Dreptul de a prezenta declarația cu privire la impozitul pe venit îl au toți contribuabilii.

(2) Sînt obligați să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit:

a) persoanele fizice rezidente (cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini, apatrizii, inclusiv membrii societăților și acționarii fondurilor de investiții) care au obligații privind achitarea impozitului;

b) persoanele fizice rezidente (cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini și apatrizii, inclusiv membrii societăților și acționarii fondurilor de investiții) care nu au obligații privind achitarea impozitului, dar:

- obțin venit impozabil din surse altele decît salariul, cu excepția cazurilor în care obțin venituri impozabile doar din plățile primite conform art.90, care depășește suma scutirii personale de 9120 lei pe an, acordate conform art.33 alin.(1);

- obțin venit impozabil sub formă de salariu, care depășește suma de 26700 lei pe an, cu excepția persoanelor fizice care obțin venit sub formă de salariu la un singur loc de muncă;

- obțin venituri impozabile atît sub formă de salariu, cît și din orice alte surse, a căror sumă totală depășește 26700 lei pe an;

- obțin venit impozabil care depășește suma de 26700 lei pe an doar din plățile primite conform art.90;

c) persoanele juridice rezidente, cu excepția autorităților publice și instituțiilor publice, indiferent de prezența obligației privind achitarea impozitului;

(4) Declarația cu privire la impozitul pe venit sau documentul cu privire la venitul societății se completează în conformitate cu procedura stabilită de Guvern, potrivit formei aprobate de acesta, și se prezintă Serviciului Fiscal de Stat nu mai tîrziu de 31 martie a anului următor anului fiscal de gestiune, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(5)-(10). în cazul depistării de către contribuabil, după 31 martie, în declarația prezentată organelor fiscale sau în documentul cu privire la venitul societății, a greșelilor care au drept consecință necesitatea introducerii corectărilor în declarația fiscală sau în documentul cu privire la venitul societății, contribuabilul are dreptul să prezinte, în condițiile prezentului cod, o dare de seamă corectată.

(5) Persoanele fizice care nu sînt obligate să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit, la depistarea faptului de plată în plus la impozit, au dreptul, în termenul stabilit pentru prezentarea declarației sau cu depășirea acestui termen, să prezinte o declarație în care vor indica suma plătită în plus la impozit, care urmează să fie restituită conform legislației fiscale.

(6) Dacă contribuabilul persoană juridică, reprezentanța permanentă, forma organizatorică cu statut de persoană fizică, potrivit legislației, își încetează activitatea pe parcursul anului fiscal, persoana responsabilă a acestuia este obligată, în termen de 25 de zile de la încetarea activității, să informeze despre aceasta în scris organul teritorial al Serviciului Fiscal de Stat și, în termen de 60 de zile de la luarea deciziei de încetare a activității, să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit pentru întreaga perioadă a anului de gestiune pe parcursul căruia persoana juridică, reprezentanța permanentă, forma organizatorică cu statut de persoană fizică, potrivit legislației, a desfășurat activitate de întreprinzător.

(7) Dacă contribuabilul intenționează să-și schimbe domiciliul permanent din Republica Moldova în altă țară, el este obligat să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit, în modul stabilit de Guvern, pentru întreaga perioadă a anului de gestiune cât a fost rezident.

(8) La cererea în scris a persoanei fizice, Serviciul Fiscal de Stat poate prelungi (în limite rezonabile) termenul de prezentare a declarației cu privire la impozitul pe venit. Prolungirea termenului se admite numai în cazul în care cererea a fost depusă înainte de expirarea termenului stabilit pentru prezentarea declarației.

(12) Darea de seamă fiscală cu privire la impozitul pe venit se prezintă utilizând, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condițiile stipulate la art.187 alin.(2¹).

Articolul 84. Achitarea impozitului în rate

(1) Agenții economici sînt obligați să achite, nu mai tîrziu de 31 martie, 30 iunie, 30 septembrie și 31 decembrie ale anului fiscal, sume egale cu 1/4 din:

a) suma calculată drept impozit ce urmează a fi plătit, conform prezentului titlu, pentru anul respectiv; sau

b) impozitul ce urma să fie plătit, conform prezentului titlu, pentru anul precedent.

Articolul 85. Semnarea declarațiilor și altor documente

(1) Declarația, darea de seamă sau alte documente care, potrivit prevederilor prezentului titlu, urmează a fi prezentate Serviciului Fiscal de Stat trebuie să fie perfectate și semnate în conformitate cu regulile și formele stabilite de către serviciul în cauză.

(2) Numele persoanei fizice indicat în orice document semnat de aceasta servește drept dovadă că documentul a fost semnat anume de către persoana respectivă, dacă nu există probe contrare.

(3) Declarația cu privire la impozitul pe venit a unei persoane juridice trebuie să fie semnată de către persoana sau persoanele respective cu funcții de răspundere.

(4) Declarațiile și alte documente care, potrivit prevederilor prezentului titlu, urmează a fi prezentate Serviciului Fiscal de Stat trebuie să conțină o notificare a contribuabilului că, în cazul în care va include în documentele respective informații false sau care induc în eroare, el va purta răspundere în conformitate cu legislația.

Articolul 86. Utilizarea codului fiscal

Fiecare persoană care obține venit sau care efectuează plăți impozabile, în conformitate cu prezentul titlu, utilizează codul fiscal atribuit (obținut) în scopul evidenței contribuabililor în modul prevăzut de prezentul cod și de alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

Articolul 87. Termenele, modul, forma și locul achitării impozitului

(1) Contribuabilul care, conform art.83, este obligat să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit (fără cererea suplimentară din partea Serviciului Fiscal de Stat) achită impozitul pe venit nu mai târziu de termenul stabilit pentru prezentarea declarației (fără a ține cont de prelungirea termenului).

(2) Modul, forma și locul achitării impozitului sînt reglementate de Guvern.

(3) în cazul primirii unui aviz sau cereri din partea Serviciului Fiscal de Stat, suma impozitului, penalităților și amenzilor aferente lui, indicată în aviz sau cerere, urmează a fi plătită de către contribuabil nu mai târziu de termenul stabilit și pe adresa indicată în aceste documente.

(4) Avizul sau cererea Serviciului Fiscal de Stat se înmînează contribuabilului personal sau i se expediază prin poștă la ultima adresă a acestuia indicată în registrul Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lîngă Ministerul Finanțelor.

REȚINEREA IMPOZITULUI LA SURSA DE PLATĂ

Articolul 88. Reținerea impozitului din salariu

(1) Fiecare patron care plătește lucrătorului salariu (inclusiv primele și facilitățile acordate) este obligat să calculeze, ținînd cont de scutirile solicitate de angajat și de deduceri, și să rețină din aceste plăți un impozit, determinat conform modului stabilit de Guvern.

(2) Pentru obținerea scutirilor, lucrătorul, nu mai târziu de data stabilită pentru începerea muncii ca angajat, prezintă patronului o cerere semnată de el privind acordarea scutirilor la care are dreptul, anexînd la ea documentele ce certifică acest drept. Lucrătorul care nu-și schimbă locul de muncă nu este obligat să prezinte anual patronului cererea privind acordarea scutirilor și documentele corespunzătoare, cu excepția cazurilor în care angajatul obține dreptul la scutiri suplimentare sau pierde dreptul la unele scutiri.

(3) Dacă pe parcursul anului fiscal se schimbă suma scutirilor la care are drept lucrătorul, acesta este obligat să prezinte patronului, în termen de 10 zile de la data cînd a avut loc schimbarea, o nouă cerere semnată de el cu documentele corespunzătoare.

(4) Prezentarea cu bună știință în cerere și în documentele care confirmă dreptul la scutiri a unor informații false sau care induc în eroare atrage după sine aplicarea amenzii și răspunderea penală prevăzute de legislație.

(5) Dacă o persoană fizică care nu desfășoară activitate de întreprinzător prestează servicii și/sau lucrări, venitul ei este considerat de patron drept salariu din care se reține impozitul conform cotelor prevăzute la art.15 lit.a).

(6) Lucrătorul are dreptul să ceară ca patronul să rețină din plăți impozitul la cota de 18%.

Articolul 92. Achitarea impozitelor reținute la sursa de plată și prezentarea către organele fiscale și contribuabili a documentelor privind plățile și/sau impozitele reținute

(1) Impozitul reținut conform art.88-91 se achită la buget de către persoana care a efectuat reținerea în termen de o lună de la încheierea lunii în care au fost efectuate plățile.

(2) Dărilor de seamă fiscale privind veniturile achitate și impozitul pe venit reținut la sursa de plată se prezintă de către plătitorii veniturilor organului fiscal teritorial în termen de o lună de la încheierea lunii în care au fost efectuate plățile, cu excepția dării de seamă indicate la alin.(3), pentru care este prevăzut alt termen de prezentare.

(3) Persoanele care sînt obligate să rețină impozitul în conformitate cu art.88–90 și 91 vor prezenta organului fiscal teritorial, în termen de o lună de la încheierea anului fiscal, o dare de seamă, în care vor indica numele și prenumele (denumirea), adresa și codul fiscal al persoanei fizice sau juridice în folosul căreia au fost efectuate plățile, precum și suma totală a plății și a impozitului pe venit reținut. Această dare de seamă va include și datele despre persoanele și/sau veniturile scutite de impozitare prealabilă conform art.90, precum și sumele veniturilor achitate în folosul lor.

(4) Persoanele indicate la alin.(3) sînt obligate, pînă la 1 martie al anului fiscal imediat următor celui în care au fost efectuate plățile, să prezinte beneficiarului acestor plăți informații privind tipul venitului achitat, suma acestuia, suma scutirilor acordate conform art.33-35, suma deducerilor prevăzute la art.36 alin.(6) și (7), precum și suma impozitului reținut, în cazul reținerii.

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Reglementarea impozitului pe venit aplicat persoanelor ce practică activitatea de antreprenariat.

2. Reglementarea impozitului pe venit aplicat persoanelor ce nu practică activitatea de antreprenariat (impozitul pe venit reținut la sursa de plata).

Tema 15. Taxele percepute în fondul rutier

1. Sistemul taxelor rutiere.

2. Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în RM și pentru autovehiculele neînmatriculate în RM.

TITLUL IX

TAXELE RUTIERE

Capitolul 1

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 335. Sistemul taxelor rutiere

(1) Taxele rutiere sînt taxe percepute pentru folosirea drumurilor și/sau a zonelor de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților.

(2) Sistemul taxelor rutiere include:

a) taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova;

b) taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova, cu excepția celor clasificate la poziția tarifară 8703 și a remorcilor atașate la acestea, clasificate la poziția tarifară 8716;

c) taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depășesc limitele admise;

d) taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj;

e) taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare;

f) taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere;

g) taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova, clasificate la poziția tarifară 8703, și de către remorcile atașate la acestea, clasificate la poziția tarifară 8716 (vinieta).

(3) Subiecții impunerii achită taxele rutiere la conturile trezoreriale de venituri ale bugetului de stat, conform clasificăției bugetare.

(4) Taxele rutiere plătite se includ în componența cheltuielilor ce vor fi deduse în conformitate cu titlul II al prezentului cod.

TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR DE CĂTRE

AUTOVEHICULELE ÎNMATRICULATE

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Articolul 337. Subiecții impunerii

Subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice și persoanele juridice posesoare de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova.

Articolul 338. Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii sînt autovehiculele înmatriculate permanent sau temporar în Republica Moldova: motocicletele, autoturisme, autocamioane, autovehicule pentru utilizări speciale pe șasiu de autoturism sau de microbuz, autovehicule pentru utilizări speciale pe șasiu de autocamion, autoremorchere, remorci, semiremorci, microbuze, autobuze, tractoare, orice alte autovehicule cu autopropulsie.

(2) Nu constituie obiect al impunerii:

- a) tractoarele și remorcile folosite în activitatea agricolă;
- b) autovehiculele pentru transportul în comun pe fir electric.

Articolul 339. Cotele impunerii

(1) Cotele taxei se stabilesc conform anexei nr.1 la prezentul titlu.

(2) Pentru autovehiculele reutilate, cota taxei se stabilește conform anexei nr.1 la prezentul titlu, pornind de la categoria autovehiculului reutilat și caracteristicile tehnice ale acestuia, specificate în certificatul de înmatriculare.

Articolul 340. Perioada fiscală și termenele de achitare a taxei

(1) Perioada fiscală este anul calendaristic.

(2) Taxa se achită pentru perioada fiscală printr-o plată unică și în volum deplin, cu excepția cazului stabilit la art.341 alin.(9).

(3) Subiecții impunerii achită taxa:

- a) la data înmatriculării de stat a autovehiculului;
- b) la data înmatriculării de stat curente a autovehiculului, dacă pînă la această dată taxa nu a fost achitată;
- c) la data efectuării testării tehnice obligatorii anuale a autovehiculului, dacă pînă la această dată taxa nu a fost achitată.

(4) înmatricularea, precum și testarea tehnică obligatorie a autovehiculului, fără prezentarea documentului de plată ce confirmă achitarea taxei pentru anul curent, nu se efectuează.

Articolul 341. Modul de calculare și de achitare a taxei

(1) Taxa se calculează de către subiectul impunerii de sine stătător, în funcție de obiectul impunerii și de cota impunerii.

(2) în cazul apariției divergențelor privind aprecierea caracteristicilor tehnice ale autovehiculelor, inclusiv ale celor reutilate, concluziile de specialitate le prezintă organul abilitat al administrației publice centrale.

(3) Taxa se achită de către subiectul impunerii, cu întocmirea documentului de plată.

(4) Taxa se calculează ținându-se cont de caracteristicile tehnice ale autovehiculului, specificate în certificatul de înmatriculare al acestuia, și se indică în documentul de plată.

(5) Taxa se achită pentru autovehiculele care se află în posesia subiectului impunerii la data apariției obligației de achitare a taxei. Taxa nu se achită pentru:

– autovehiculele rebutate, precum și pentru cele neexploatate provizoriu, scoase din circulație sau cele radiate din evidența organelor abilitate cu ținerea evidenței autovehiculelor;

– autovehiculele nefolosite de către persoanele fizice cetățeni.

Dacă pentru aceste autovehicule taxa a fost achitată pînă la data radierii din evidență/scoaterii din circulație, taxa achitată nu se restituie.

(6) în cazul înstrăinării autovehiculului pentru care taxa pe perioada fiscală curentă a fost achitată, noul posesor nu achită taxa, iar fostului posesor nu i se restituie taxa achitată.

(7) Pentru autovehiculele care, în baza legii sau a unui act juridic, se află în posesia unei alte persoane decît proprietarul (uzufruct, uz, locațiune, leasing, procură, gaj etc.), taxa se calculează și se achită de către posesor, în condițiile în care pentru perioada fiscală curentă nu a fost calculată și achitată de către proprietar sau posesorul anterior.

(8) Pentru autovehiculele mixte, cota taxei se calculează prin sumarea cotei taxei corespunzătoare autovehiculului destinat transportului de pasageri și a cotei taxei corespunzătoare autovehiculului destinat transportului de mărfuri, pornind de la categoria autovehiculului și caracteristicile tehnice ale acestuia, specificate în certificatul de înmatriculare.

(8¹) Dacă autovehiculul mixt, în urma reutilării, nu mai poate fi calificat ca microbuz/autobuz, taxa, în baza caracteristicilor tehnice ale autovehiculului, se calculează în conformitate cu cotele stabilite la pct.2 și 6 din anexa nr.1 la prezentul titlu.

(9) Pentru autovehiculele care, conform legislației, sînt supuse testării tehnice obligatorii de două ori pe an, subiecții impunerii achită taxa, în rate egale, la data cînd autovehiculele sînt supuse testării tehnice obligatorii.

(10) Taxa se achită indiferent de rezultatele testării tehnice obligatorii. Dacă, în urma testării tehnice obligatorii, autovehiculul a fost interzis în exploatare, taxa nu se restituie. în cazul în care taxa a fost achitată și autovehiculul nu a trecut testarea tehnică obligatorie din cauza necorespunderii lui normelor stabilite, la supunerea repetată a autovehiculului testării tehnice obligatorii în aceeași perioadă fiscală de gestiune, taxa nu se achită.

(11) Suma taxei plătită în plus se trece în contul taxei pasibile de achitare în perioada fiscală următoare sau se restituie subiectului impunerii în modul stabilit.

Articolul 343. înlesniri

Sînt scutiți de taxă invalizii posesori de autovehicule cu acționare manuală.

TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR REPUBLICII MOLDOVA

DE CĂTRE AUTOVEHICULELE NEÎNMATRICULATE

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Articolul 344. Subiecții impunerii

(1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice și persoanele juridice posesoare de autovehicule neînmatriculate în Republica Moldova, care intră pe teritoriul Republicii Moldova sau care îl tranzitează.

(2) Nu sînt subiecți ai impunerii:

a) persoanele fizice și persoanele juridice rezidente care plasează autovehicule în regim vamal de import;

b) posesorii de autovehicule înmatriculate în alte state, care dispun de autorizație de transport rutier internațional tip “Scutit de plata taxelor”.

Articolul 345. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii este autovehiculul neînmatriculat în Republica Moldova care intră pe teritoriul Republicii Moldova sau care îl tranzitează.

Articolul 346. Cotele impunerii

(1) Cotele taxei se stabilesc în euro, conform anexei nr.2 la prezentul titlu.

(2) Pentru autovehiculele care transportă mărfuri periculoase, cota stabilită a taxei se dublează.

(3) în cazul în care autocamioanele ce tranzitează teritoriul Republicii Moldova depășesc termenul de 24 de ore de ședere pe teritoriul Republicii Moldova, subiectul impunerii va achita, pentru fiecare 24 de ore următoare de ședere, o taxă de 24 de euro. Taxa se calculează pentru fiecare 24 de ore depășire, nu pentru fiecare oră de ședere peste termen.

(4) Nu se achită taxa specificată la alin.(3) din prezentul articol pentru autovehiculele ce s-au reținut pe teritoriul Republicii Moldova din cauze obiective (boala șoferului, condiții nefavorabile pentru circulația rutieră, calamități naturale sau tehnogene, accidente rutiere). Caracterul obiectiv al reținerii se confirmă, după caz, prin extrasul din fișa medicală, prin certificatul eliberat de către conducătorul agentului economic abilitat să exploateze sectorul de drum pe care a avut loc reținerea sau, în cazul unor accidente rutiere, prin certificatul eliberat de organul competent al poliției rutiere.

Articolul 347. Modul de calculare și de achitare a taxei

(1) Taxa se calculează, pentru fiecare obiect al impunerii, de către organele vamale și se achită la punctele de trecere a frontierei de stat a Republicii Moldova.

(2) în cazul autovehiculului neînmatriculat în Republica Moldova care tranzitează teritoriul Republicii Moldova, se achită doar taxa pentru tranzitarea țării, nu și pentru intrare.

(3) Subiecții impunerii achită taxa prin intermediul unei instituții financiare, în numerar și/sau prin virament, în lei moldovenești sau în valută străină la cursul oficial al leului

moldovenesc valabil la data trecerii frontierei de stat. Sumele încasate se varsă la bugetul de stat în aceeași zi sau în ziua lucrătoare imediat următoare.

(4) Persoanele juridice subiecți ai impunerii, precum și posesorii de autovehicule de pasageri care efectuează rute internaționale regulate pot achita taxa în prealabil, prin virament. La punctul de trecere a frontierei de stat, ei vor prezenta originalul documentului de plată ce confirmă achitarea taxei și vor lăsa copia acestuia.

Articolul 348. înlesniri

Prevederile prezentului capitol nu se aplică autovehiculelor înmatriculate în statele cu care Republica Moldova a încheiat acorduri bi- și multilaterale privind transportul rutier fără achitarea taxelor rutiere.

Anexa nr.1

Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele

înmatriculate în Republica Moldova

Nr. crt.	Obiectul impunerii	Unitatea de măsură	Taxa, lei
	Motociclete cu capacitatea cilindrică a motorului:		
1	a) de pînă la 500 cm ³ inclusiv	unitate	200
	b) de peste 500 cm ³	unitate	400
	Autoturisme, autovehicule pentru utilizări speciale pe șasiu de autoturism cu capacitatea cilindrică a motorului:		
2	a) de pînă la 2000 cm ³ inclusiv	cm ³	0,40
	b) de la 2001 la 3000 cm ³ inclusiv	cm ³	0,60
	c) de la 3001 la 4000 cm ³ inclusiv	cm ³	0,80
	d) de la 4001 la 5000 cm ³ inclusiv	cm ³	1,00
	e) de peste 5001 cm ³	cm ³	1,20
3	Remorci	tonă	180
	Semiremorci cu capacitatea de ridicare înscrisă în certificatul de înmatriculare:		
4	a) de pînă la 20 t inclusiv	tonă	150
	b) de peste 20 t	unitate	3000
5	Autoremorchere, tractoare	unitate	1500
	Autocamioane, autovehicule pentru utilizări speciale pe șasiu de autocamion, orice alte autovehicule cu autopropulsie, cu masa totală:		
6	a) pînă la 1,6 t inclusiv	unitate	800
	b) de la 1,6 t pînă la 5,0 t inclusiv	unitate	1500
	c) de la 5,0 t pînă la 10,0 t inclusiv	unitate	2000
	d) de peste 10,0 t	unitate	3000
7	Autobuze cu capacitatea*:		
	a) de pînă la 11 locuri	unitate	1950

b) de la 12 la 17 locuri inclusiv	unitate	2400
c) de la 18 la 24 locuri inclusiv	unitate	2850
d) de la 25 la 40 locuri inclusiv	unitate	3150
e) de peste 40 locuri	unitate	3600

* Numărul de locuri se calculează fără locul șoferului.

Anexa nr.2

Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova

Nr. crt.	Obiectul impunerii	Taxa, euro	
		pentru intrarea în țară	pentru tranzitarea țării
	Microbuze și autobuze cu capacitatea:*		
	a) de 9 locuri	25	40
1.	b) de la 10 la 16 locuri inclusiv	40	50
	c) de la 17 la 24 locuri inclusiv	45	60
	d) de la 25 la 40 locuri inclusiv	70	80
	e) de peste 40 locuri	85	100
	2.	Remorci la microbuze	20
3.	Remorci la autobuze	40	50
	Camioane cu sau fără remorcă (a căror sarcină masică pe axă nu depășește limitele admise), cu masă totală:		
4.	a) de pînă la 3,6 t inclusiv	25	40
	b) de la 3,6 la 10 t inclusiv	40	50
	c) de la 10 la 40 t inclusiv	75	85

* Pentru microbuze și autobuze, numărul de locuri se calculează fără locul șoferului.

Anexa nr.2¹

Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta)

Obiectul impunerii	Perioada, Taxa,	
	zile	euro
	7	4
	15	8
Autovehiculele clasificate la poziția tarifară 8703 și remorcile atașate la acestea, clasificate la poziția tarifară 8716	30	14
	90	30
	180	50

Tema 16 Reglementarea taxelor locale. Administrarea fiscală a acestora

1. **Impozitul pe bunurile imobiliare**
2. **Taxele locale**

TITLUL VI (Codul Fiscal) IMPOZITUL PE BUNURILE IMOBILIARE

Capitolul 1 DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 276. Noțiuni

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noțiuni:

1) *Impozit pe bunurile imobiliare* – impozit local care reprezintă o plată obligatorie la buget de la valoarea bunurilor imobiliare.

2) *Bunuri imobiliare* – terenurile, clădirile, construcțiile, apartamentele și alte încăperi izolate, a căror strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinației lor.

3) *Valoare estimată* – valoarea bunurilor imobiliare calculată la o dată anumită cu utilizarea metodelor de evaluare prevăzute de legislație.

5) *Cotă maximă a impozitului* – cota ad valorem în procente din baza impozabilă a bunurilor imobiliare, stabilită în prezentul titlu, care poate să difere de cota concretă a impozitului.

6) *Cotă concretă a impozitului* – cota ad valorem în procente din baza impozabilă a bunurilor imobiliare, stabilită de către autoritatea reprezentativă a administrației publice locale la adoptarea bugetului unității administrativ-teritoriale respective.

SUBIECȚII IMPUNERII, OBIECTELE IMPUNERII ȘI BAZA IMPOZABILĂ A BUNURILOR IMOBILIARE

Articolul 277. Subiecții impunerii

(1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele juridice și persoanele fizice rezidenți și nerezidenți ai Republicii Moldova:

a) proprietarii bunurilor imobiliare de pe teritoriul Republicii Moldova;

b) deținătorii drepturilor patrimoniale (drepturilor de posesie, de gestiune și/sau de folosință) asupra bunurilor imobiliare de pe teritoriul Republicii Moldova ce se află în proprietatea publică a statului sau în proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale și arendașii care arendează un bun imobiliar agricol proprietate privată, dacă contractul de arendă nu prevede altfel. Pentru bunurile imobiliare ale autorităților publice și ale instituțiilor finanțate de la bugetele de toate nivelurile, transmise în arendă sau locațiune, subiecți ai impunerii sînt arendașii sau locatarii.

(2) Faptul că persoanele specificate la alin.(1) lit.a) nu dețin un document ce ar atesta dreptul de proprietate asupra bunurilor imobiliare, precum și faptul neexecutării obligației de înregistrare a drepturilor patrimoniale prevăzute de legislație nu pot constitui temei pentru nerecunoașterea acestor persoane în calitate de subiecți ai impunerii privind bunurile imobiliare respective, în cazul în care aceste persoane exercită, de fapt, dreptul de posesie, de folosință și de dispoziție asupra acestor bunuri.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(4) În cazul în care bunurile imobiliare se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerată, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale.

(5) În cazul contractului de leasing financiar, subiect al impunerii este considerat locatarul bunurilor imobiliare.

Articolul 278. Obiectele impunerii și baza impozabilă a

bunurilor imobiliare

(1) Obiecte ale impunerii sînt bunurile imobiliare, inclusiv terenurile (terenuri cu destinație agricolă, terenuri destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și terenurile cu alte destinații speciale) din intravilan sau din extravilan, clădirile, construcțiile, casele de locuit individuale, apartamentele și alte încăperi izolate, inclusiv bunurile imobiliare aflate la o etapă de finisare a construcției de 50% și mai mult, rămase nefinisate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție.

(2) Baza impozabilă a bunurilor imobiliare constituie valoarea estimată a acestor bunuri.

EVALUAREA ȘI REEVALUAREA BUNURILOR IMOBILIARE ÎN SCOPUL IMPOZITĂRII

Articolul 279. Evaluarea și reevaluarea bunurilor imobiliare

(1) Evaluarea bunurilor imobiliare se efectuează de către organele cadastrale teritoriale în baza unei metodologii unice pentru toate tipurile de bunuri imobiliare în modul și în termenele stabilite de legislație.

(2) Evaluarea bunurilor imobiliare se efectuează pe calea evaluării în masă – în cazul obiectelor-tip ce constituie bunuri imobiliare și pe calea evaluării individuale – în cazul obiectelor specifice (netipice).

(3) Metoda evaluării individuale a bunurilor imobiliare poate fi aplicată și în baza deciziei instanței judecătorești.

(4) La evaluarea bunurilor imobiliare, în dependență de destinația acestora, se aplică următoarele metode de determinare a valorii de piață:

a) metoda analizei comparative a vânzărilor;

b) metoda veniturilor;

c) metoda cheltuielilor.

(5) Reevaluarea bunurilor imobiliare se efectuează de către organele cadastrale teritoriale o dată la 3 ani în modul stabilit de Guvern.

(6) Finanțarea lucrărilor de evaluare a bunurilor imobiliare se efectuează de la bugetul de stat.

COTELE, MODUL DE CALCULARE ȘI TERMENELE DE ACHITARE A IMPOZITULUI PE BUNURILE IMOBILIARE

Articolul 280. Cotele impozitului

(1) Cotele impozitului pe bunurile imobiliare:

a) pentru bunurile imobiliare cu destinație locativă (apartamente și case de locuit individuale, terenuri aferente acestor bunuri) din municipii și orașe, inclusiv din localitățile aflate în componența acestora, cu excepția satelor (comunelor) ce nu se află în componența municipiilor Chișinău și Bălți; pentru garajele și terenurile pe care acestea sînt amplasate, loturile întovărășirilor pomicole cu sau fără construcții amplasate pe ele:

– cota maximă – 0,3% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare;

– cota minimă – 0,05% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare.

Cota concretă se stabilește anual de către autoritatea reprezentativă a administrației publice locale;

a¹) pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele:

- cota maximă – 0,3% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare;

- cota minimă – 0,1% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare.

Cota concretă se stabilește anual de către autoritatea reprezentativă a administrației publice locale;

b) pentru bunurile imobiliare cu altă destinație decât cea locativă sau agricolă, inclusiv exceptând garajele și terenurile pe care acestea sînt amplasate și loturile întovărășirilor pomicole cu sau fără construcții amplasate pe ele – 0,1% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare.

(2) Autoritatea executivă a administrației publice locale monitorizează deciziile consiliului local privind aplicarea impozitului pe bunurile imobiliare pe teritoriul administrat, le prezintă Serviciului Fiscal de Stat în termen de 10 zile de la data adoptării lor și le aduce la cunoștință contribuabililor.

Articolul 280¹. Perioada fiscală

Perioada fiscală este anul calendaristic.

Articolul 281. Calcularea impozitului

(1) Suma impozitului pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice care nu sînt înregistrate în calitate de întreprinzător, precum și ale gospodăriilor țărănești (de fermier) se calculează anual pentru fiecare obiect al impunerii, pornindu-se de la baza impozabilă a bunurilor imobiliare, calculată conform situației de la 1 ianuarie a perioadei fiscale respective, de către serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale ale primăriilor cu participarea inspectoratelor fiscale de stat teritoriale.

(1¹) Înștiințarea subiecților impunerii specificați la alin.(1) cu privire la suma impozitului pe bunurile imobiliare ce urmează a fi achitată se realizează de către serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale ale primăriilor, cu participarea inspectoratelor fiscale de stat teritoriale, prin intermediul avizelor de plată a impozitului pe bunurile imobiliare.

(1²) Persoanele juridice, persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător, cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier), calculează de sine stătător suma anuală a impozitului pe bunurile imobiliare, pornindu-se de la baza impozabilă a acestora, conform situației de la 1 ianuarie a perioadei fiscale respective.

(2) În caz de schimbare, după începerea anului fiscal, a subiectului impunerii, pentru noul subiect al impunerii impozitul pe bunurile imobiliare se calculează din momentul înregistrării de stat a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobiliare sau din momentul stabilirii faptului exercitării de către persoană a dreptului de posesie, de folosință și/sau de dispoziție asupra bunurilor imobiliare.

(2¹) În caz de schimbare, după începerea anului fiscal, a subiectului impunerii, subiectul anterior al impunerii este în drept să solicite/să efectueze calcularea (recalcularea) impozitului pe bunurile imobiliare proporțional perioadei în care a deținut această calitate.

(3) În cazul în care subiectul impunerii primește bunurile imobiliare prin moștenire sau prin donație, obligația fiscală neexecutată de către subiectul precedent al impunerii este pusă în întregime pe seama noului subiect. Dacă obligația fiscală neexecutată depășește valoarea estimată a bunurilor imobiliare primite prin moștenire, noul subiect al impunerii execută obligația fiscală în limite ce nu depășesc valoarea estimată a acestui bun imobiliar.

(4) În cazul în care, după începerea perioadei fiscale, au apărut noi obiecte ale impunerii, impozitul pe bunurile imobiliare se calculează din momentul înregistrării de stat a drepturilor de proprietate sau din momentul stabilirii faptului exercitării de către subiectul impunerii a dreptului de posesie, de folosință și/sau de dispoziție asupra bunurilor imobiliare.

În cazul în care obiectul impunerii existent a fost lichidat, demolat sau distrus complet, impozitul pe bunurile imobiliare se calculează pînă la momentul radierii dreptului de proprietate asupra bunurilor

imobiliare din registrul bunurilor imobile sau pînă la momentul încetării exercitării de către persoană a dreptului de posesie, de folosință și/sau de dispoziție asupra bunurilor imobiliare.

Articolul 281¹. Termenele de prezentare a calculului impozitului

(1) Persoanele juridice, persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător, cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier), sînt obligate să prezinte calculul impozitului pe bunurile imobiliare pînă la 1 iulie inclusiv a perioadei fiscale respective. Pentru bunurile imobiliare dobîndite după 1 iulie a perioadei fiscale respective, calculul impozitului pe bunurile imobiliare se prezintă la inspectoratul fiscal de stat teritorial nu mai tîrziu de 31 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune.

(2) Întreprinzătorii individuali al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A. prezintă, pînă la 31 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune, o dare de seamă unificată.

Articolul 282. Termenele achitării impozitului

(1) Impozitul pe bunurile imobiliare se achită de către subiectul impunerii în părți egale nu mai tîrziu de 15 august și 15 octombrie a anului curent.

(2) Contribuabilii care achită suma integrală a impozitului pentru anul fiscal în curs pînă la 30 iunie a anului respectiv beneficiază de dreptul la o reducere cu 15% a sumei impozitului ce urmează a fi achitat.

(3) Prin derogare de la prevederile alin.(1), întreprinzătorii individuali al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A. achită impozitul pe bunurile imobiliare pînă la 31 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune.

(4) Prin derogare de la prevederile alin.(1), persoanele juridice și persoanele fizice care dobîndesc bunurile imobiliare după 1 iulie a perioadei fiscale respective achită impozitul pe bunurile imobiliare nu mai tîrziu de 31 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune.

(5) Impozitul pe bunurile imobiliare se achită la bugetele unităților administrativ-teritoriale de la locul amplasării obiectelor impunerii.

ADMINISTRAREA IMPOZITULUI PE BUNURILE IMOBILIARE

Articolul 285. Furnizarea informației

(1) Agenția Relații Funciare și Cadastru prezintă, anual, Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, cel tîrziu pînă la 1 februarie, informația cu privire la fiecare obiect și subiect al impunerii cu impozitul pe bunurile imobiliare. Structura informației și modul de transmitere a acesteia se stabilesc de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

(2) În cazul intervenirii unor modificări în informația ce se referă la obiectele și/sau la subiecții impunerii, Agenția Relații Funciare și Cadastru prezintă o informație actualizată în termen de 10 zile după încheierea trimestrului gestionar.

(3) Organele cadastrale sînt în drept să solicite informația necesară referitoare la obiectul impunerii de la persoanele care înfăptuiesc înregistrarea drepturilor patrimoniale sau a tranzacțiilor cu

bunurile imobiliare (inclusiv de la birourile notariale, serviciile comunale, realteri, brokeri) și de la proprietarii bunurilor imobiliare.

(4) Subiectul impunerii este obligat să prezinte organelor cadastrale informația necesară pentru evaluarea bunurilor imobiliare, care se efectuează în conformitate cu legislația.

(5) În cazul în care subiectul impunerii refuză să prezinte informația necesară pentru evaluarea bunurilor imobiliare, evaluarea se efectuează în baza informației deținute de către organele cadastrale în privința obiectelor analoage ce constituie bunuri imobiliare.

Articolul 286. Avizul de plată a impozitului

Avizul de plată a impozitului calculat pentru bunurile imobiliare ale persoanelor fizice care nu desfășoară activitate de întreprinzător, precum și ale gospodăriilor țărănești (de fermier) este expediat fiecărui subiect al impunerii de către serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale al primăriei cel târziu cu 60 de zile pînă la expirarea primului termen de plată a impozitului.

TITLUL VII TAXELE LOCALE

1) *Taxă locală* – plată obligatorie efectuată la bugetul unității administrativ-teritoriale.

ADMINISTRAREA TAXELOR LOCALE

Articolul 297. Atribuțiile autorității administrației publice locale

(1) Autoritatea deliberativă a administrației publice locale poate aplica toate sau numai o parte din taxele locale, în funcție de posibilitățile și necesitățile unității administrativ-teritoriale.

(2) Autoritatea deliberativă a administrației publice locale nu are dreptul să aplice alte taxe locale decît cele prevăzute de prezentul titlu.

(3) Taxele locale se aplică, se modifică ori se anulează de către autoritatea administrației publice locale concomitent cu adoptarea sau modificarea bugetului unității administrativ-teritoriale.

(4) Autoritatea executivă a administrației publice locale monitorizează deciziile consiliului local privind aplicarea taxelor locale pe teritoriul administrat, le prezintă Serviciului Fiscal de Stat în termen de 10 zile din data adoptării acestora și le aduce la cunoștință contribuabililor.

Taxele locale, termenele lor de plată și de prezentare a dărilor de seamă fiscale

Denumirea taxei	Baza impozabilă a obiectului impunerii	Unitatea de măsură a cotei	Termenele de plată a taxei și de prezentare a dărilor de seamă fiscale de către subiecții impunerii și organele împuternicite

1	2	3	4
a) Taxă pentru amenajarea teritoriului	Numărul mediu scriptic trimestrial al salariaților și/sau fondatorii întreprinderilor în cazul în care aceștia activează în întreprinderile fondate, însă nu sînt incluși în efectivul trimestrial de salariați	lei anual pentru fiecare salariat și/sau fondator al întreprinderii, în cazul în care acesta activează în întreprinderea fondată, însă nu este inclus în efectivul trimestrial de salariați	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
b) Taxă de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale	Venitul din vânzări a bunurilor declarate la licitație sau valoarea biletelor de loterie emise	%	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
f) Taxă de piață	Suprafața totală a terenului și a imobilelor amplasate pe teritoriul pieței	lei anual pentru fiecare metru pătrat	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
h) Taxă balneară	Venitul din vânzări a biletelor de odihnă și tratament	%	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
i) Taxă pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)	Numărul de unități de transport	lei lunar pentru fiecare unitate de transport, în funcție de numărul de locuri	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
j) Taxă pentru parcare	Suprafața parcării	lei anual pentru fiecare metru pătrat	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
k) Taxă de la posesorii de cîini	Numărul de cîini aflați în posesiune pe parcursul unui an	lei anual pentru fiecare cîine	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar

Notă: În lipsa obiectului impunerii în perioada gestionară, nu se prezintă dare de seamă fiscală.

Subiecte pentru lucrul individual asupra temei (și întrebări recomandate pentru discuții la seminar):

1. Impozitul pe bunurile imobiliare
2. Taxele locale
3. Însesniri la plata impozitului pe bunurile imobiliare (eseu)